

Södertörns högskola | Institutionen för Ekonomi och företagande
Kandidatuppsats 15 hp | Redovisning | Vårterminen 2009

RS 570

- vägledning eller ej?

Av: Carola Andersson & Ulrica Svensson
Handledare: Jan Svanberg

Sammanfattning

En av de mest grundläggande och viktiga grundsatzerna i redovisningsteorin är den som behandlar fortlevnadsprincipen, företags fortsatta drift. Enligt tidigare forskning har man kommit fram att going concern assumption inte har haft någon viktig funktion vid formulering av redovisningsprinciper, även om den har ansetts som det mest ”heliga” antagandet.

När en revisor gör ett uttalande om ett företags fortsatta drift kan det få negativa konsekvenser, då intressenter baserar sina beslut på årsredovisningen och revisionsberättelsen. Ett negativt yttrande i revisionsberättelsen kan leda till en självuppfyllande profetia, vilket kan göra det intressant att utreda huruvida revisorerna upplever några svårigheter kring bedömningen av den fortsatta driften. Vidare ämnar vi undersöka om RS 570 ger tillräcklig vägledning i samband med revisionen, samt om det råder allt för stor försiktighet vid bedömningen. Vårt syfte med uppsatsen är att föra en diskussion kring RS 570 och dess otydligheter.

Vår studie bygger både på en kvantitativt och kvalitativt angreppssätt, då vi har genomfört en webbenkät och semistrukturerade intervjuer. Efter genomförd empiri visar undersökningen att de flesta respondenter som tillfrågades tycker att RS 570 ger vägledning men att den bör utvecklas på ett mer djupgående vis. Vidare har vi konstaterat att det finns vissa svårigheter med att granska fortsatt drift och att det råder viss försiktighet vid en anmärkning. Detta på grund av att man inte vill stjalpa företaget.

Innehållsförteckning

1.	INLEDNING	5
1.1.	BAKGRUND	5
1.2.	TIDIGARE FORSKNING	6
1.3.	PROBLEMFÖRMULERING	8
1.4.	SYFTE	9
1.5.	AVGRÄNSNINGAR	9
2.	METOD	10
2.1.	VAL AV FORSKNINGSMETOD	10
2.2.	ENKÄT	10
2.2.1.	<i>Urval</i>	<i>11</i>
2.3.	BORTFALL ENKÄT	11
2.3.1.	<i>Externt bortfall vid enkät.....</i>	<i>11</i>
2.3.2.	<i>Internt bortfall vid enkät</i>	<i>11</i>
2.4.	PERSONLIG INTERVJU	12
3.	TEORETISK REFERENSRAM	13
3.1.	REVISORNS OBEROENDE	13
3.2.	RS REVISIONSSTANDARD I SVERIGE.....	13
3.2.1.	<i>Standardutformning av revisionsberättelse (RS 709).....</i>	<i>14</i>
3.2.2.	<i>RS 570</i>	<i>14</i>
3.3.	FORTLEVNADSPRINCIPEN (GOING CONCERN ASSUMPTION)	16
4.	EMPIRI	17
4.1.	SAMMANSTÄLLNING AV ENKÄT RS 570.	17
4.1.1.	<i>Svårigheter kring granskningen av ett företags fortsatta drift</i>	<i>17</i>
4.1.2.	<i>Svårigheter/tillräcklig vägledning med RS 570.....</i>	<i>18</i>
4.1.3.	<i>Revisorns oberoende ställning</i>	<i>19</i>
4.1.4.	<i>Skillnad i bedömning av fortsatt drift mellan bransch och storlek.....</i>	<i>19</i>
4.2.	SAMMANSTÄLLNING AV INTERVJU	21
4.2.1.	<i>Presentation</i>	<i>21</i>
4.2.2.	<i>Svårigheter kring granskningen av ett företags fortsatta drift</i>	<i>21</i>
4.2.3.	<i>Hur har revisorns arbete om fortsatt drift påverkats av RS 570?</i>	<i>22</i>
4.2.4.	<i>Svårigheter med tillämpningen av RS 570</i>	<i>22</i>
4.2.5.	<i>Revisorns oberoende ställning</i>	<i>22</i>
4.2.6.	<i>Olika bedömningar på fortsatt drift beroende på bransch eller storlek.....</i>	<i>23</i>
4.2.7.	<i>Revisorns avvikelser.....</i>	<i>23</i>

5.	ANALYS	25
5.1.	SVÅRIGHETER KRING GRANSKNINGEN AV ETT FÖRETAGS FORTSATT DRIFT.....	25
5.2.	SVÅRIGHETER MED TILLÄMPNINGEN AV RS 570?.....	26
5.3.	REVISORNS OBEROENDE STÄLLNING.....	27
5.4.	BRANSCH OCH STORLEK	29
6.	SLUTSATS	30
7.	KÄLLKRITIK	31
7.1.1.	<i>Litteratur</i>	31
7.1.2.	<i>Enkät</i>	31
7.1.3.	<i>Intervju</i>	31
8.	FÖRSLAG TILL VIDARE FORSKNING	32
9.	KÄLLOR	33
9.1.	TRYCKTA KÄLLOR	33
9.2.	ARTIKLAR.....	33
9.3.	UPPSATSER	33
9.4.	LAGVERK.....	34
9.5.	INTERNETLÄNKAR	34
9.6.	INTERVJU	34
10.	BILAGA	35
10.1.	SAMMANSTÄLLNING AV TEXTSVAREN FRÅN ENKÄTEN RS 570.....	35

1. Inledning

1.1. Bakgrund

Syftet med den externa redovisningen är att förmedla information om företagets resultat och ställning till olika intressenter.¹ Det krävs någon form av kontroll och verifiering av innehållet i den finansiella rapporteringen för att uppnå sitt syfte och en trovärdighet ur användarnas syn. Intressenterna förlitar sig på företagets rapporter och grundar sina beslut utifrån den information som berör företagets ekonomiska situation och förvaltning.

Företag som har en utgångspunkt att vinstmaximera, finns det risk för att de finansiella rapporterna inte reflekterar den verklighet som intressenterna värdesätter. Genom att anlita en revisor som kvalitetssäkrare kan denna intressekonflikt mildras. Revisionen ger en ökad tillförlitlighet åt företagets finansiella rapporter och är därmed en grundpelare för ett väl fungerande näringsliv och samhälle.

För att uppnå de krav lagen ställer på utformningen av redovisningen skall ett antal principer vid upprättandet av ett företags räkenskaper efterföljas. De olika redovisningsprinciperna ligger till grund för valet av bland annat värderingsmetod vid upprättandet av de finansiella rapporterna. En av de mest grundläggande och viktiga grundsatserna i redovisningsteorin är den som behandlar fortlevnadsprincipen², företagets fortsatta drift. Principen om fortlevnad belyser det grundläggande antagandet att ”företaget ska förutsättas fortsätta sin verksamhet”.³ Med detta menas att företaget inte avvecklas efter varje projekt eller affärshändelse.

Enligt revisionsstandarden (RS 570) måste revisorer göra en bedömning av företagets fortsatta drift samt om det förekommer någon osäkerhet kring företagets fortlevnad. Om revisorn anser att det finns tvivel kring den fortsatta verksamheten måste revisorn enligt standardutformningen ange en avvikelse i revisionsberättelsen. De avvikelser som finns är upplysning, revisorn avstår från att uttala sig, revisorn anger en reservation eller revisorn uttalar en avvikande mening.⁴

¹ Smith (1997)

² Artsberg (2005)

³ SFS 1995:1554 2 kap 4 §

⁴ FAR förlag (2007)

Bedömningen av ett företags fortsatta drift kan leda till viss problematik, eftersom ett uttalande om framtiden kan vara svår att fastställa. En bedömning av den fortsatta driften berör sannolikt även andra aspekter i ett företags omgivning. En revisors anmärkning angående tvivel kring den fortsatta driften kan få allvarliga konsekvenser, då det kan leda till att intressenter reagerar negativt och ändrar sitt beteende. En annan mer ödesdiger följd av revisorns uttalande skulle kunna göra att exempelvis investerare eller kreditgivare kan anse att det är för riskabelt med ett nytt eller vidare samarbete med företaget. Detta kan i värsta fall leda till att företaget går i konkurs.⁵

Studien är viktig att genomföra för att se om RS 570 ger någon vägledning till revisorn i sitt arbete om fortsatt drift. Då RS 570 inte har reviderats sen den tillkom 2005, kan RS 570 behöva uppgraderas för att ge en djupare vägledning.

1.2. Tidigare forskning

Redan för några hundra år sedan påbörjades framväxten om företagets fortlevnad. Den har sedan dess utvecklats måttligt och till största del fungerat som ett självklart antagande, det vill säga det som redovisningen grundar sig på.⁶ Trots att fortlevnadsprincipen är en av de viktigaste principerna inom redovisningen, finns det ytterst lite forskning inom ämnet.

Magnus Torén och Helena Adrian presenterade en liknande reflektion i en artikel som publicerades i Balans 2006. De menade att praxis kring fortsatt drift bör utvecklas ytterligare för att hjälpa revisorn vid granskning av ett företags möjligheter att fortsätta sin verksamhet.⁷ Om ett företag hamnar i obestånd, kommer det inte ses som en felaktighet i revisionsberättelsen om revisorn inte uttalat sig om betydande tvivel om fortsatt drift. Syftet med fortsatt drift är att det ska ge en vägledning om revisorns ansvar i revisionen vid bedömningen av företagsledningens tillämpning av principen om fortsatt drift vid upprättande av årsredovisning. Det är viktigt att företagsledning och VD dokumenterar bedömning och analys av förutsättningar för fortsatt drift samt de eventuella osäkerheter som finns kring företagets fortlevnad. Vid bedömningen av fortsatt levnad tas det hänsyn till den framtida information som redan finns, samt baseras på

⁵ Nilsson (1999)

⁶ Artsberg (2005)

⁷ Adrian & Torén (2006)

förhållanden i varje enskilt fall.

Maria Helmersson och Helena Sundberg från högskolan i Skövde har skrivit en uppsats om revisorns dilemma vid bedömningen av ett företags fortsatta drift. Uppsatsen avgränsas till enbart Västergötlands län. De har kommit fram till att RS 570 innehåller tillräcklig vägledning vid bedömningen av fortsatt drift. De kom även fram till att det är relativt ovanligt att revisorerna anmärker på den fortsatta driften i revisionsberättelsen. Detta tror de beror på de svårigheter som finns kring bedömningen.⁸

Elisabeth K. Venuti har skrivit en artikel angående ett uttalande om tvivel kring fortsatt drift, vilket kan bli en självuppfyllande profetia. Detta kan medföra att revisorer är ovilliga att göra ett sådant uttalande. Hon anser att revisorerna ställs inför ett moraliskt och etiskt dilemma. Det finns då risker att uttalandet kan bli verklighet eller att berättigad information angående osäkerhet kring företagets fortlevnad inte når intressenterna. En annan risk enligt Venuti kan vara att revisorn undviker att göra en anmärkning i revisionsberättelsen för att inte riskera att kunden går i konkurs. Detta medför att vid en eventuell konkurs förlorar revisorn framtida arvoden.⁹

David Martens med flera tar i en artikel upp om going concern assumption, där man genom olika variabler och nyckeltal kan beräkna ett företags förmåga att fortsätta sin verksamhet. De variabler och nyckeltal som tas upp är företagsstorlek, solvens, räntabilitet samt likviditet. Dessa ska hjälpa både företaget och revisorn att se om företaget kommer att kunna överleva. De data som framkommer av olika nyckeltal sätts in i en så kallad beslutstabell, där det skall gå att utläsa huruvida företaget är going concern eller ej.¹⁰

James M. Fremgen anser att going concern assumption inte har haft någon viktig funktion vid formulering av redovisningsprinciper, även om den har ansetts som det mest "heliga" antagandet. Revisorn skall inte anta att ett företag är going concern utan han bör förvissa sig om att så är fallet. Då den går att tolka på ett flertal olika sätt, kan det förklaras med varför den inte används i samma utsträckning som andra redovisningsprinciper. Fremgen anser att going

⁸ www.uppsatser.se (2009-02-02)

⁹ Venuti (2004)

¹⁰ Martens et al.

concern assumption inte ger någon riktig vägledning till revisorn, vilket i bästa fall gör den till en oskadlig observation om företagets situation.¹¹

Robert R. Sterling skriver om going concern som en kärnmodell för redovisning. Going concern ses som generellt accepterad, det vill säga ett nödvändigt axiom. Den har en direkt koppling till värdering av historiska utgifter.¹²

Sterling talar om företag som befinner sig i ett stationärt tillstånd, det vill säga att företaget antas vara going concern, att företaget fortsätter ”som vanligt”. Sterling menar att det krävs en viss stabilitet i företaget. Det stationära tillståndet förutsätter att företaget fortsätter tillräckligt länge för att genomföra nuvarande planer och förväntningar. Däremot kan det inte förutsägas att förändringar i planer kan bli till det bättre eller sämre. Sterling anser att det är fel att anta att framtida händelser måste vara igenkännbara för att kunna göra nuvarande mätningar. Därför är going concern konceptet irrelevant så länge det berör framtida tillstånd för företaget. Slutligen menar Sterling att det inte går att förutspå framtida värden, vilket innebär att det är svårt att uttala sig om ett företag är going concern.

1.3. Problemformulering

Den fundamentala förutsättningen i redovisningsteorin är antagandet om fortsatt drift. Då en revisor anger en notering om en avvikelse från standardutformningen (RS 709), är det av stor betydelse för företaget då det kan få framtida konsekvenser. Eventuella avvikelser tas upp i RS 570, som är en vägledning för revisorn hur denne skall hantera bedömningen av ett företags fortsatta drift. Den anger revisorns ansvar vid granskning av både företaget och företagsledningens egen bedömning av företagets fortsatta verksamhet. Med detta menas att det hjälper revisorn att se hur företagsledningen har hanterat frågan om fortsatt drift inom företaget. Revisorn måste ange att bedömningen av fortsatt drift skall sträcka sig över mer än en tolv månadersperiod. Då revisorn granskar företaget bör denne beakta om det finns händelser eller förhållanden som kan leda till betydande tvivel om företagets förmåga att fortsätta sin verksamhet. Händelser kan vara av ekonomisk och verksamhetsrelaterad karaktär samt andra orsaker. Ett exempel kan vara att kreditgivare drar undan sitt finansiella stöd.¹³ För att revisorn

¹¹ Fremgen (1968)

¹² Sterling (1968)

¹³ FAR förlag (2007)

skall kunna göra en korrekt bedömning av företaget bör revisorn även kunna finna vägledning i RS 570. Denna standard bör ge revisorn stöd för sin uppgift. Då standarden kan anses som relativt ny, tycks det ha förekommit ytterst lite diskussion kring principen samt att det inte tycks ha uppkommit någon praxis ännu.

Vid beaktande om företagets fortsatta drift, är det viktigt att revisorn inte blir för försiktig och därmed undviker att anmärka om tvivel kring den fortsatta driften, då detta kan få motsatt effekt och därmed leda till konkurs. Detta kan ses som ett exempel på misslyckande i revisionsarbetet ur samhällets synvinkel. Det finns relativt lite diskussion i litteratur och artiklar kring svårigheter och risker som kännetecknas angående företagets förmåga att fortsätta sin verksamhet. Det finns då anledning till vidare utredning av ämnet och framförallt ur en revisors perspektiv.

Vi har formulerat tre problemområden kring bedömning om fortsatt drift.

- Ger RS 570 tillräcklig vägledning i samband med revisionen?
- Finns det några svårigheter enligt revisorerna vid bedömning av ett företags fortsatta drift?
- Är det vanligt att revisorer anmärker på den fortsatta driften eller råder det alltför stor försiktighet vid bedömningen?

1.4. Syfte

Syftet är att undersöka om RS 570 ger tillräcklig vägledning för revisorn vid bedömning av företagets fortsatta drift samt om det finns några svårigheter och om det råder stor försiktighet vid bedömningen.

1.5. Avgränsningar

Uppsatsen ämnar enbart se ur godkända/auktoriserade revisorers synvinkel angående fortsatt drift, det vill säga att den därmed inte går in på företagsledningens bedömning av företagets fortlevnad. Intervjuer sker endast med auktoriserade och godkända revisorer på större revisionsbyråer (50/25/50). En geografisk avgränsning görs till Stockholms län.

2. Metod

2.1. Val av forskningsmetod

Metoden bestod utav både ett kvantitativt och ett kvalitativt angreppssätt. Detta gjordes i syfte för att ge en tydligare bild av frågeställningen. För att få en rättvisande bild av problemområdet, ansåg vi att kvantitativa studier kunde behöva kompletteras med kvalitativa inslag. Detta var anledningen till varför vi kombinerar dessa metoder.

Enkäten utformades på ett tydligt och objektivt sätt med avgränsade frågor som inte skulle kunna tolkas på ett annat sätt än vad den var avsedd för. Frågorna skulle heller inte på något sätt vara ledande, utan helt objektiva. Detta skulle ge enkäten en högre grad av validitet. För att garantera mätinstrumentens pålitlighet för uppsatsen, genomfördes en pilotstudie. Webbenkäten skickades ut till fyra testpersoner för att garantera att länken till enkäten fungerade samt att frågeformuläret gick att besvara enligt anvisningar i e-post.

För att garantera pålitligheten under de personliga intervjuerna var vi noggranna med att ställa objektiva och icke ledande frågor till respondenterna. För att ytterligare öka pålitligheten av intervjumaterialet användes en diktafon. Detta för att informationen skulle bli fri från egna åsikter och uppfattningar.

2.2. Enkät

Istället för att skicka ut enkäten per post, skapades en webbenkät i LimeSurvey. Detta innebar att respondenterna kontaktades via e-post där de tillfrågades om att delta i en undersökning som genomfördes via datorn. Tillvägagångssättet är en metod som effektivt når ut till potentiella respondenter. Nackdelen var att utskicket begränsades till respondenter med e-postadresser samt att de inte fick någon möjlighet att få frågorna förklarade.

Enkäten bestod utav 18 frågor angående RS 570, som var uppdelade på envals- och flervalsfrågor. Vissa frågor kompletterades med textsvar, för att få ett mer djupgående resultat.

Webbenkäten syftade till att ta reda på om RS 570 ger tillräcklig vägledning. Enkäten innehöll frågor om revisorn var godkänd eller auktoriserad samt hur lång tid personen i fråga hade arbetat som revisor. Dessa frågor ställdes i relation till huruvida revisorn har bedömt ett företags

fortlevnad, samt hur försiktighet och objektivitet påverkade revisorn. Enkäten behandlade även frågor kring svårigheter vid bedömningen av ett företags fortlevnad. Detta skulle ge en fingervisning om det var någon skillnad i bedömningen beroende på erfarenhet inom yrket.

Undersökningen pågick i cirka tre veckor och under denna period skickades två påminnelser ut till respondenterna. När undersökningen avslutades sammanställdes frågorna i Excel. De öppna textsvaren redovisades kortfattat i uppsatsen medan fullständiga svar bifogas som en bilaga.

2.2.1. Urval

Populationen bestod utav 821 godkända och auktoriserade revisorer i Stockholm som är medlemmar i FAR SRS:s branschorganisation. För att få fram önskad population, utfördes en sökning i FAR SRS:s medlemsregister. En avgränsning gjordes på medlemskategori (kvalificerade revisorer) och ort (Stockholm). Vid urvalet togs ingen hänsyn till respondenternas bakgrund, mer än att de skulle vara godkända eller auktoriserade.

2.3. Bortfall enkät

2.3.1. Externt bortfall vid enkät

Enkäten skickades ut till 821 respondenter, varav endast 116 stycken svar återkom. Det höga bortfallet (86 procent) kan bero på att respondenten inte hade tid/lust att svara, inte var på kontoret, föräldraledighet eller var för involverad i sitt arbete. En annan orsak till bortfallet var att det uppstod ett problem med att öppna den externa länk som bifogades i e-postmeddelandet. En ytterligare orsak som bortfallet kan bero på var att mailet hamnade i spam-filtret, detta upptäcktes utav en respondent.

2.3.2. Internt bortfall vid enkät

Enkäten bestod av några frågor med textsvar som var frivilliga att motivera. En del av dessa frågor har inte besvarats, vilket anses som ett internt bortfall. Vissa frågor bestod av ”Om ja, varför/motivera”. Om respondenten har motiverat ett nej-svar, ses detta som ett felaktigt svar och ses därför som ett bortfall.

2.4. Personlig intervju

Det utfördes fyra kvalitativa intervjuer med godkända/auktoriserade revisorer. De kvalitativa intervjuerna var semistrukturerade, då frågorna redan var konstruerade.¹⁴ Detta var för att underlätta en eventuell jämförelse av svar. Med detta menas hur pass lika eller olika respondenter ser på RS 570. En nackdel med den strukturerade intervjun kan vara att den inte kan skraddarsys till den enskilde respondenten.¹⁵ Till intervjumaterialet lades en avslutande fråga som gjorde det möjligt för öppna svar. Detta gjordes för att minimera risken för missad viktig information eller kunskap som respondenten besatt. Intervjufrågorna var mer djupgående och skulle bidra till en mer djupare förståelse och tolkning än vad enkäten kunde bidra med. För att få mer uppriktiga svar gavs respondenterna valmöjligheten att vara anonyma. Vid intervjuerna användes en diktafon, för att säkerställa exaktheten av intervjumaterialet. Efter genomförandet av intervjuerna sammanställdes materialet i en empirisk text. Bandet kasseras efter bearbetningen av intervjumaterialet, för att bevara anonymiteten.

I undersökningen användes ett bekvämlighetsurval vid kontakt av de fyra största revisionsbyråerna inom Stockholms län. Anledningen till detta val berodde på att där fanns det ett större urval av revisorer som eventuellt hade erfarenhet av going concern. Revisorerna skulle antingen vara godkända eller auktoriserade. För att få fram respondenter till intervjuerna användes databasen Affärsdata¹⁶.

¹⁴ Bell & Bryman (2005)

¹⁵ Johannessen & Tufte (2003)

¹⁶ Affärsdata

3. Teoretisk referensram

3.1. Revisorns oberoende

I takt med att marknaden har blivit mer komplex har intresset för revisorns oberoende och kvaliteten på revisionen ökat, samt behovet av tillförlitlig information. Vid en kontroll av en revisionsberättelse skall man kunna lita på att revisorn inte har påverkats av andra faktorer än det som gör uppdraget tillförlitligt. I aktiebolagslagen finns det ett antal jävsregler för att säkerställa detta.¹⁷ Revisorslagen föreskriver att revisorn skall utföra sina uppdrag med opartiskhet och självständighet samt vara objektiv i sina ställningstaganden.¹⁸ Det som lagen ger uttryck för är att revisorn skall vara oberoende i sitt arbete med tilldelade uppdrag. En revisor skall avsäga sig uppdraget om någon av följande omständighet uppstår: Egenintressehot, självgranskningshot, partställningshot, vänskaps-/förtroendehot eller skrämshot. Var och en av dessa faktorer kan påverka revisorns opartiskhet och självständighet. Vid risk för någon av dessa faktorer kan revisorn ta hjälp av analysmodellen som visar på vilka situationer som avgör om revisorn bör avgå från sitt uppdrag.

3.2. RS Revisionsstandard i Sverige

Standarden tillämpas vid revision av årsredovisning och bokföring samt styrelsen och VD: s förvaltning. Den baseras på den internationella revisionsstandard IAS (International Accounting Standards) och följer dennes struktur och formulering. RS innehåller vägledande förklaringar och kommentarer som skall tolkas och tillämpas. För att kunna göra en korrekt tolkning av RS bör all text beaktas, det vill säga inte bara det som är markerat med fet stil. Om revisorn finner det nödvändigt att avvika från RS, skall denna avvikelse kunna motiveras.

¹⁷ FAR Förlag (2006)

¹⁸ Ibid

3.2.1. Standardutformning av revisionsberättelse (RS 709)

RS 709 skall fastlägga standarder för att ge vägledning om standardutformning av upprättande av revisionsberättelse. Detta är ett resultat av revisorns granskning enligt aktiebolagslagen av ett aktiebolags årsredovisning och bokföring samt styrelse/VD:s förvaltning.

Revisorn skall säkerställa att årsredovisning ger en rättvisande bild samt att resultat och ekonomisk ställning är upprättat enligt god redovisningssed. Enligt aktiebolagslagen ska revisionsberättelsen, förutom uttalandet om årsredovisningen, *alltid* innehålla:¹⁹

- Uttalande angående fastställande av resultaträkningen och balansräkningen
- uttalande angående det i förvaltningsberättelsen framställda förslaget till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust,
- uttalande angående ansvarsfrihet för styrelseledamöterna och verkställande direktören.

Revisorn får i revisionsberättelsen utöver vad som ovan angetts lämna sådana upplysningar som han eller hon anser att aktieägarna bör få kännedom om.

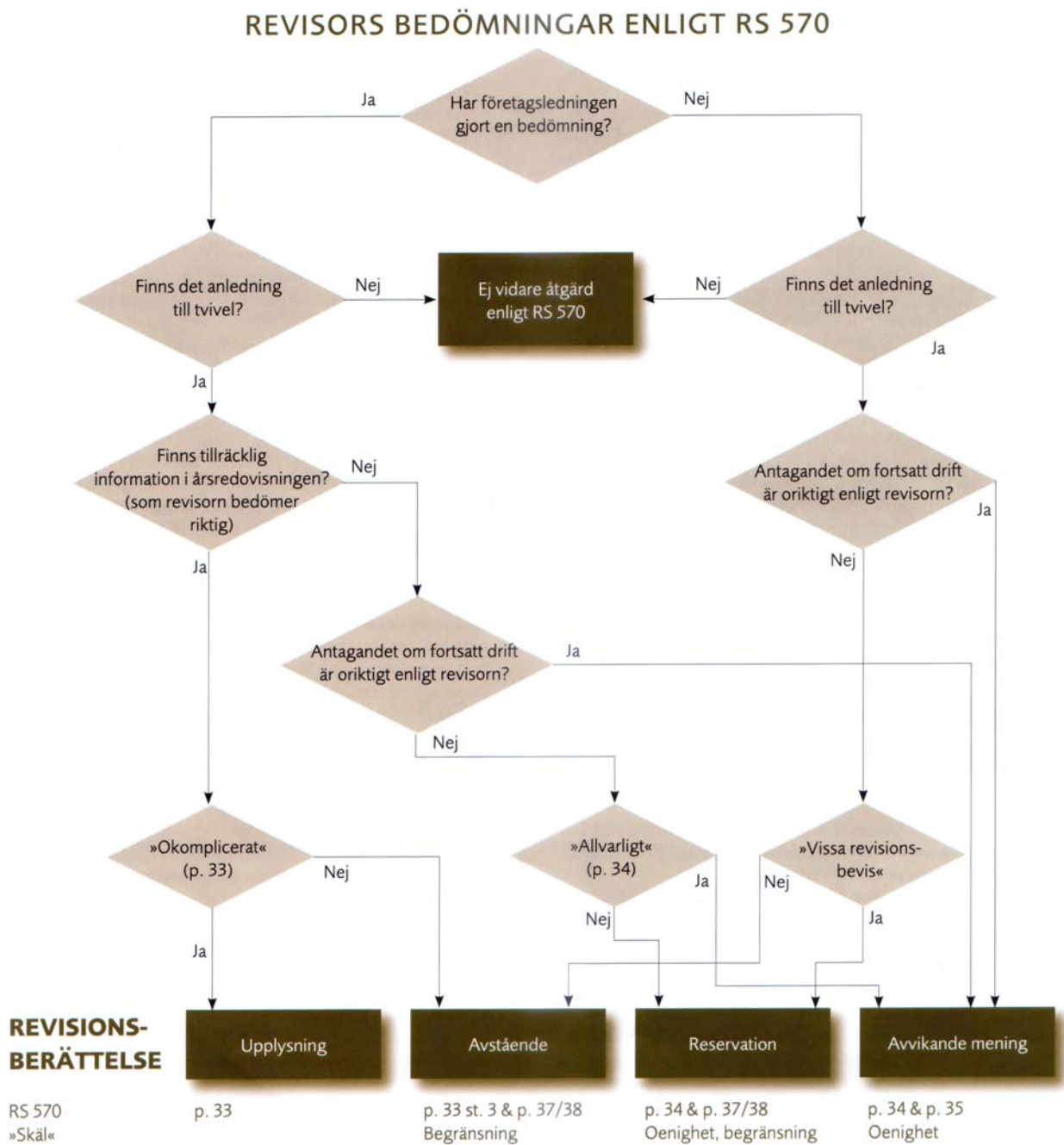
3.2.2. RS 570

RS 570 är en revisionsstandard som skall ge en vägledning till revisorn vid bedömningen av ett företags fortsatta drift. Denna visar även på företagsstyrelsens förmåga att driva företaget över en överskådlig framtid. Standarden hänvisar till de punkter som revisorn bör beakta vid bedömningen av företagets fortlevnad. RS 570 tar upp de eventuella tvivel som en revisor bör vara uppmärksam på. Beroende på vad det är för tvivel, skall revisorn ange en eventuell anmärkning. I punkt 10 i RS 570 behandlas problematiken kring revisorns svårighet att förutsäga framtida händelser. Revisorn kan inte förutsäga om företaget inte kan fortsätta sin verksamhet och därför kan inte ett going concern utlåtande ses som en garanti för företagets förmåga att fortsätta sin verksamhet. Revisorn skall även utvärdera företagsledningens bedömning av företagets fortsatta drift samt över hur lång tidsperiod detta sträcker sig. Tidsperioden skall omfatta en tolv månadersperiod räknat från bokslutstidpunkten. Dock skall revisorn fråga företagsledningen om det finns grund till tvivel om företagets förmåga till fortsatta drift. Av de revisionsbevis som revisorn fått fram skall denne avgöra om detta kan leda till betydande tvivel om företagets fortsatta verksamhet. Om det utgör några osäkerhetsfaktorer eller om det får effekt

¹⁹ FAR SRS

på förmågan att fortsätta verksamheten, skall revisorn skriftligen inhämta uttalanden från företagsledningen. Principen om fortsatt drift är grundläggande vid årsredovisningens upprättande. Detta innebär att tillgångar och skulder redovisas med en förutsättning att tillgångarna skall kunna realiseras samt att företaget ska kunna betala sina skulder.

Standarden utgår från principen om fortsatt drift, då en årsredovisning upprättas med ett antagande om fortsatt verksamhet.

Figur 1. Revisors bedömningar enligt RS 570

I RS709 beskrivs de avvikelser som kan uppstå gentemot revisionsstandard. Vid betydande tvivel om fortsatt drift kan RS 570 ge vägledning vid utformning av revisionsberättelsen. De avvikelser som revisorn kan ange i revisionsberättelsen är:²⁰

- Revisionsberättelse med reservation
 - revisorn är oenig med styrelsen och VD i en fråga.
 - begränsning i revisionens inriktning och omfattning
- Revisorn avstår från att uttala sig
 - används endast då det inte finns tillräckligt med revisionsbevis
- Revisorn anger en avvikande mening
 - används endast vid oenighet med styrelse och VD avseende något förhållande eller ett uttalande med reservation som icke är tillräckligt enligt revisorns bedömning.
- Upplysning
 - anges då revisorn vill fästa läsarens uppmärksamhet på ett förhållande som inte anses vara helt acceptabelt. Exempelvis kan vara att företaget inte har redovisat skatter och avgifter i tid eller att årsredovisningen inte upprättats inom lagstadgad tid

3.3. Fortlevnadsprincipen (going concern assumption)

Ett grundläggande antagande inom redovisningsteorin är principen om företagets fortlevnad. Principen innebär att företaget förutsätts existera under en överskådlig framtid.

Enligt IASB:s föreställningsram är antagandet om fortlevnad tillsammans med principen om bokföringsmässiga grunder nödvändigt för att upprätta en finansiell rapport enligt fastställda normer. Inom IASB förutsätts att antagandet om fortlevnad innebär att det upprättas finansiella rapporter utifrån antagandet om företagets fortlevnad. Om ett företag inte förutsätts kunna fortsätta sin verksamhet är det inte tvingade att skära ner på sin verksamhet eller likvidera. Däremot om en avsikt eller ett behov av detta föreligger kan de finansiella rapporterna behöva upprättas. Till detta skall det lämnas en upplysning.²¹

²⁰ Adrian & Torén (2006)

²¹ Artsberg (2005)

4. Empiri

4.1. Sammanställning av enkät RS 570.

4.1.1. Svårigheter kring granskningen av ett företags fortsatta drift

Respondenterna upplever svårigheter med granskningen av fortsatt drift. Det är svårt att göra en bedömning om framtida händelser då man inte vet hur dessa kommer att falla ut. Vid en granskning är det svårt att få tillgång till all information, samt att bedöma framtida kassaflöden, hur marknaden ser ut och styrelsens prognoser om framtiden. Det kan även finnas dold information eller yttre omständigheter som gör att situationen förändras drastiskt. Andra problem kan vara kreditförluster samt generationsskiften. Dessutom vill man som revisor inte skada bolaget i onödan, varför det är en svår balansgång vid bedömning av fortsatt drift. En revisor vill inte riskera att bli stämd på grund av ett felaktigt beslut. Enligt bilden nedan visar det på att 71 procent av revisorerna upplever svårigheter av granskning av ett företags fortsatta drift.

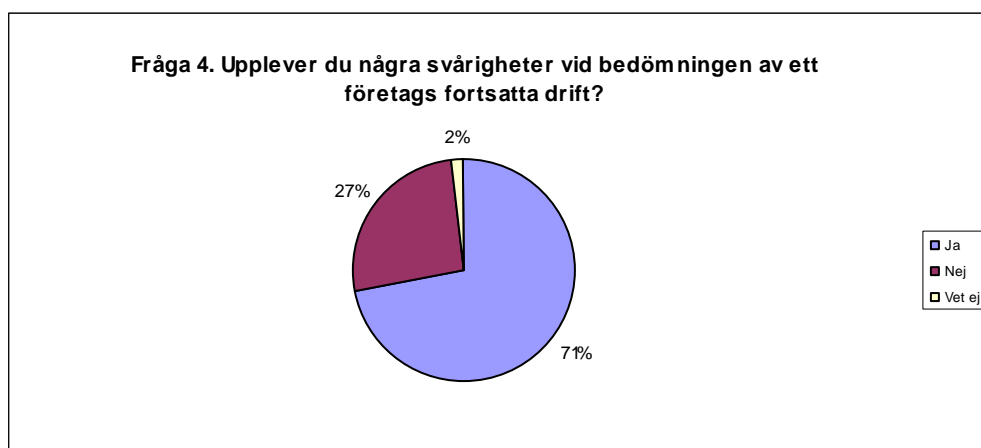

Diagram 1. Detta diagram visar totalt hur många revisorer som upplever svårigheter vid bedömningen av ett företags fortsatta drift.

4.1.2. Svårigheter/tillräcklig vägledning med RS 570

Enligt respondenterna ger RS 570 vägledning till viss del. Av de mer erfarna revisorerna anses RS 570 ge ett bra stöd, medan de revisorer som arbetat en kortare tid tar mer hjälp utav erfarna kollegor. Majoriteten anser att standarden skulle behöva utvecklas. Det som tycks saknas i standarden är mer exempel. Majoriteten av revisorerna tycks använda sig av sunt förnuft samt konsultation av äldre erfarna kollegor. Ofta finns det riktlinjer på respektive revisionsbolag som en revisor kan följa vid bedömning av fortsatt drift. Då RS 570 kan ses som ett ramverk, är det upp till varje revisor att ta ställning till den enskilda situationen samt utefter varje företags specifika förutsättningar. Om standarden skulle bli mer detaljerad skulle den bli alltför svårtolkad.

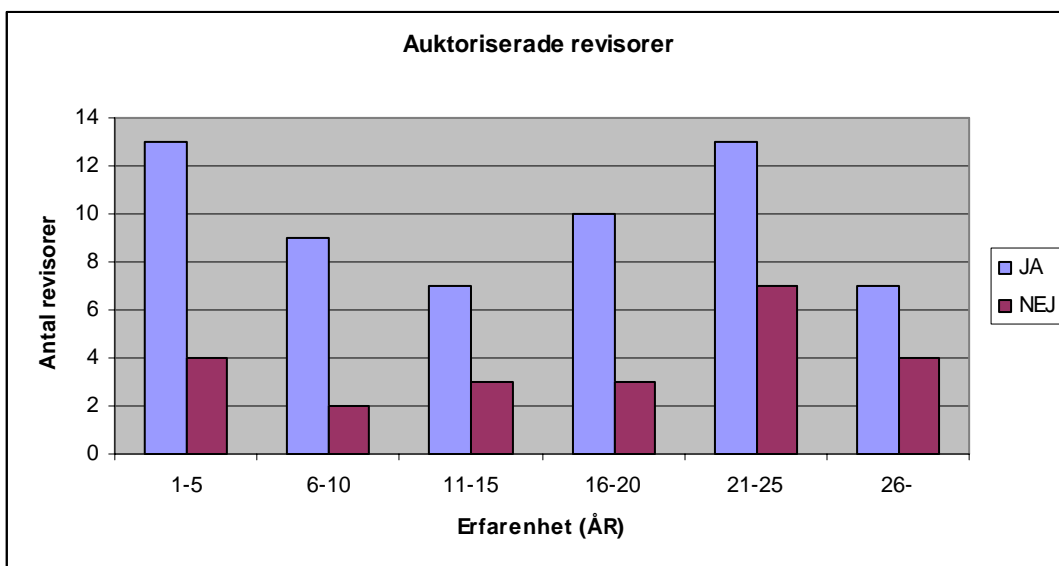

Diagram 2. Detta digram visar hur många av de auktoriserade revisorerna som tycker att RS 570 ger vägledning eller ej. Detta sätts i förhållande till erfarenhet inom yrket.

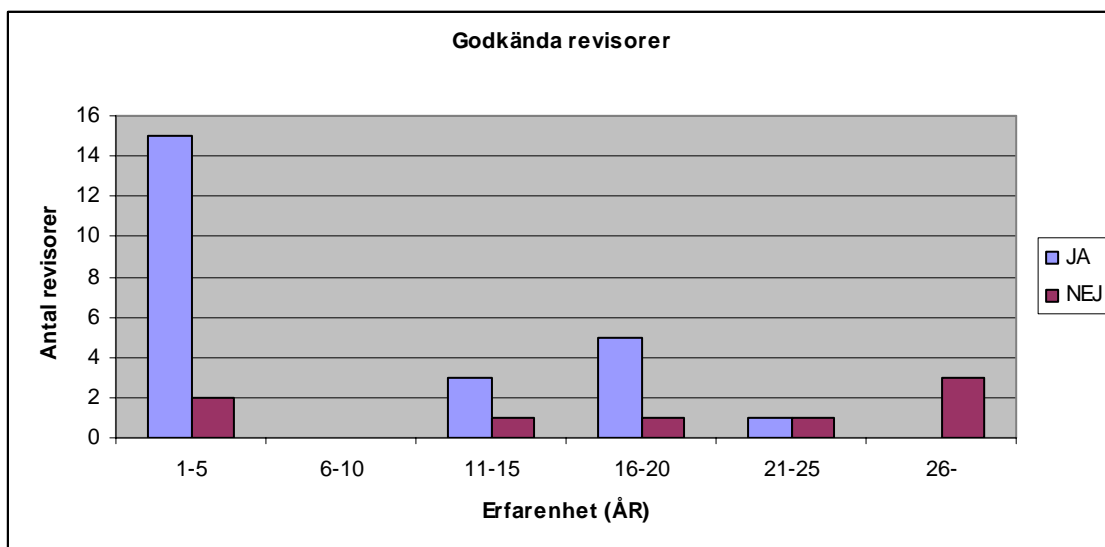

Diagram 3. Detta digram visar hur många av de godkända revisorerna som tycker att RS 570 ger vägledning eller ej. Detta sätts i förhållande till erfarenhet inom yrket.

4.1.3. Revisorns oberoende ställning

Då revisorn gör en bedömning grundar den sig på en utvärdering av företagsledningens egen bedömning. Det finns sällan några objektiva bevis att tillgå. Samtidigt påpekas att detta inte skall sammanblandas med revisorns oberoende. Då budgetar och prognoser redan är upprättade är det svårt att gå på något annat. Ledningen kan ha en alltför positiv syn på sin verksamhet vilket gör att bilden av bolaget kan vara en aning missvisande. Därför gäller det att få både bolagets ledning, styrelse och sig själv (revisorn) på samma linje. Med andra ord är det viktigt i dessa fall att hålla en oberoende ställning.

Vid en anmärkning av fortsatt drift, försöker revisorn ibland att få företaget att ta upp det i sin förvaltningsberättelse. Man är rädd för att skada bolaget mer än nödvändigt. Ibland har problemet hanterats genom att revisorn har krävt att företaget ställt garantier för finansiering under kommande tolv månader. Risk finns vid en anmärkning att det kan bli en självuppfyllande profetia, det vill säga eventuella kunder och leverantörer kan på grund av noteringen i revisionsberättelsen sluta att göra affärer med företaget varpå konkurs eller dylikt kan inträffa. Det är viktigt att dessa anmärkningar inte används alltför lättvindligt. Därför anser en respondent att den inte vill vara den som slutgiltigt tvingar företaget till konkurs/nedläggning. Enligt enkätundersökningen visade det sig att under de första fem åren var auktoriserade revisorer mindre benägna att sätta en anmärkning än de revisorer med en längre tids erfarenhet. Samma fenomen framgick av de revisorer som var godkända.

4.1.4. Skillnad i bedömning av fortsatt drift mellan bransch och storlek

Då förutsättningar och risker varierar för olika bolag bör detta tas hänsyn till. Det bör tas hänsyn till vilket skede verksamheten befinner sig i, om det till exempel är en uppstartsverksamhet eller ett utvecklingsbolag. Vissa branscher är beroende av konjunkturläget och är därför mer känsliga. Skillnad görs även beroende på företagets storlek. Ett antal respondenter anser att mindre bolag ofta har mindre risker samt att dessa kan bli täckta av ägare som till exempel kan gå ner i lön. Däremot anser vissa respondenter att mindre bolag är mer utsatta än större där det till exempel finns moderbolag som kan ge garantier.

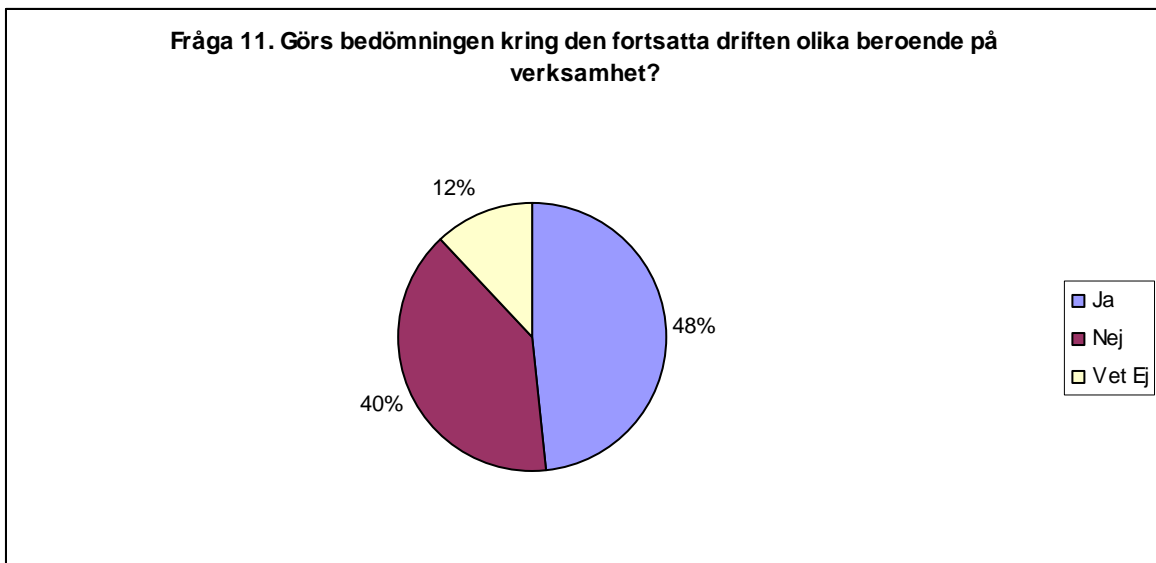

Diagram 4. Detta diagram visar att det finns en majoritet som anser att bedömningen görs olika beroende på bransch/verksamhet.

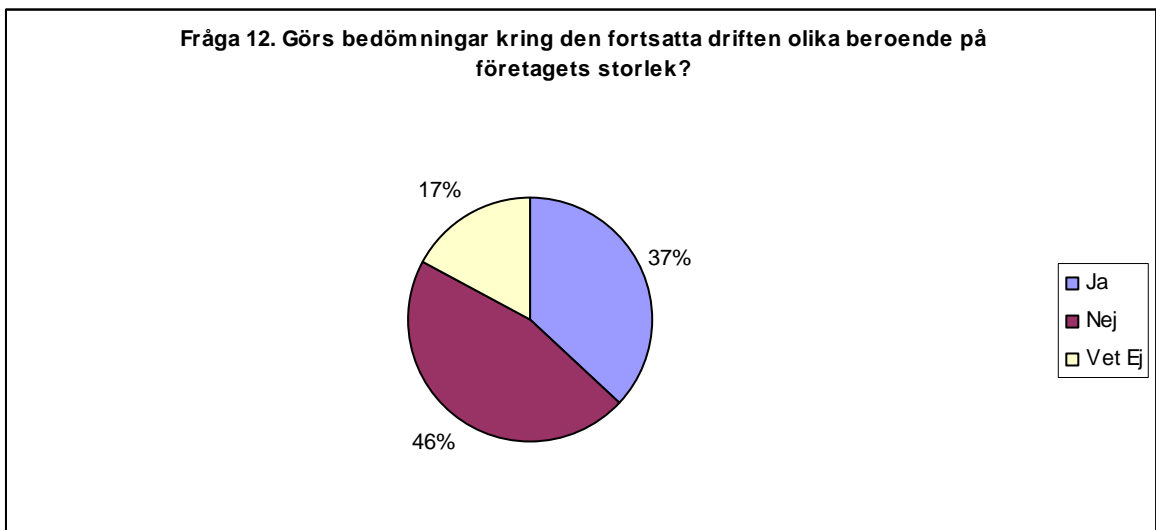

Diagram 5. Detta diagram visar att det finns en majoritet som anser att bedömningen görs olika beroende på företagets storlek.

4.2. Sammanställning av intervju

4.2.1. Presentation

Respondent 1 är godkänd revisor och har arbetat som revisor i fyra år. Personen arbetar med ägarledda segment där ägarna är verksamma. Det vill säga bolag som inte är av allmänt intresse, exempelvis inte börsbolag och inte stora kommunala bolag. Respondenten hanterar cirka 30 stycken bolag per år.

Respondent 2 är auktoriserad revisor och har arbetat som revisor sedan 1980. Personen har arbetat med alla typer av branscher under många år. Numera arbetar respondenten med mindre och medelstora företag och hanterar cirka 100-150 företag per år. Dock utförs inte alla uppgifter självständigt.

Respondent 3 är godkänd revisor och har arbetat som revisor sedan 2007. Respondenten arbetar 30 % av sin tid med större företag (50/25/50), resterande tid med mindre företag. Personen hanterar årligen cirka 120-150 företag per år.

Respondent 4 är auktoriserad revisor och har arbetat som revisor sedan 2000 men som auktoriserad i fyra år. Personen behandlar cirka 20 bolag per år, då framförallt större bolag men även mindre bolag.

4.2.2. Svårigheter kring granskningen av ett företags fortsatta drift

Respondenterna anser att det föreligger vissa svårigheter att granska ett företags fortsatta drift. Företaget måste upprätta en prognos som visar att det föreligger fortsatt drift. Detta visar på hur pass duktiga företaget har varit på att lägga budget samt hur pass väl budgeten har överensstämmt med utfallet. Om ett företag har haft mindre tillförlitliga prognoser under en längre tidsperiod läggs det mer tid på att se om det råder risk för ej fortsatt drift. Enligt respondent 2 tar ofta företaget själva kontakt med revisorn vid problem och är då i finansieringsbehov.

4.2.3. Hur har revisorns arbete om fortsatt drift påverkats av RS 570?

Enligt respondent 1 kommer denna standard att bli mer aktuell nu på grund av den rådande finanskrisen. Man kommer att hämta stöd och vägledning vid tvivel om fortsatt drift. Respondent 2 anser att RS 570 är mycket tillrättalagd och skildrar inte den verklighet som finns. Respondenten utför i princip det som står i RS 570 men anser att den har lite väl onödigt många punkter. Respondenterna anser att RS 570 är bra för dem som inte har tillräcklig erfarenhet inom revision men har man arbetat under flera år använder man sig utav erfarenhet och sunt förnuft.

Respondent 2 säger: "När jag öppnar dörren till klienten så känner jag om det inte går så bra." Man märker det väldigt snabbt när man har en RR och BR framför sig vad som händer och sker."

4.2.4. Svårigheter med tillämpningen av RS 570

Respondent 1 tycker att RS 570 täcker ganska bra in de granskningsåtgärder som föreligger vid tvivel om fortsatt drift. Respondenten anser att RS 570 har ganska relevanta exempel, samt täcker in de vanligaste fallen. Respondent 3 anser att det råder svårigheter med tillämpningen av RS 570. Det är svårt att veta hur mycket man ska ange i en revisionsberättelse om bolagets fortlevnad som är beroende av yttre faktorer. Enligt respondent 4 används sunt förnuft samt företagets egna checklistor. Respondenten säger att mycket sitter i huvudet sedan tidigare men använder RS 570 ibland.

4.2.5. Revisorns oberoende ställning

Respondenterna anser att det är viktigt vid en granskning att hålla en oberoende ställning. Respondent 1 anser att det säkerställer finansiell information mot exempelvis kreditgivare och kunder. Även om man har haft klienten en längre tid anser respondenten att det är mycket viktigt att hålla en oberoende relation samt att vara professionell. Annars riskerar revisorn att enligt analysmodellen²² förlora sin objektivitet och självständighet. Respondent 4 anser att det inte råder några svårigheter att hålla en oberoende ställning då det är bra att hålla en distans samt att ha en öppen dialog. Respondenten anser att det är lättare att hålla en distans och ett öppnare språk med en klient som man känt under en längre tid. Respondent 3 anser att det är viktigt att

²² FAR förlag (2006)

hålla sin oberoende ställning då mycket tid går åt att argumentera med företagsledningen om vad som bör tas upp i förvaltningsberättelsen.

4.2.6. Olika bedömningar på fortsatt drift beroende på bransch eller storlek

Enligt respondenterna görs det ingen åtskillnad på granskning av små och stora företag, men däremot får man anpassa sig efter de förutsättningar som finns. Vissa riskbranscher är mer konjunkturkänsliga än andra och bevakas därför hårdare. I dessa fall är det än mer viktigt för revisorn att hålla en oberoende ställning för att kunna säkerställa den finansiella informationen.

Däremot anser respondent 3 att det är lättare att påverka ett litet företag än ett stort. Som revisor i ett litet företag har man mycket större makt på grund av att man besitter mer kunskap som styrelsen/ägaren kanske inte har. I det stora företaget måste man påverka många styrelseledamöter som kanske inte är ägare. I det lilla företaget är ägare/styrelse/företaget egentligen en enhet där man inte vill förlora sina egna pengar. Därför är det särskilt viktigt vid ett stort bolag att agera i god tid innan problematiken uppstår.

4.2.7. Revisorns avvikelser

Det finns fyra olika typer av avvikelser, där respondenterna anser att upplysning är den vanligaste avvikelser. Respondent 1 säger att när företaget har beskrivit om en eventuell osäkerhet kring fortsatt drift i sin årsredovisning, gör revisorn vanligtvis en upplysning om detta i sin revisionsberättelse. Respondenten anser att man generellt sätt är försiktig men ”en avvikande mening i revisionsberättelsen får man inte gå bet på”. Däremot anser respondent 2 att det är mycket sällsynt att en anmärkning sker. Respondenten anser att man hellre bör få företaget att skriva om anmärkningen i förvaltningsberättelsen. Det kan anses som en hårdare kritik om revisorn anmärker på årsredovisningen och företagets verksamhet än om företaget beskriver det själva.

Respondent 4 säger att den vanligaste upplysningen är att företaget inte har upprättat årsredovisningen inom sex månader efter bokslut. För några år sedan kom det en lag på detta som säger att en försenad årsredovisning är ett bokföringsbrott.

Respondent 4 anser att vid en avvikelse råder det inte alltför stor försiktighet kring bedömning om fortsatt drift, utan först och främst ser man till att företaget beskriver det väl i förvaltningsberättelsen. Revisorns uppgift blir då att styrka eller avstyrka innehållet i texten.

5. Analys

5.1. Svårigheter kring granskningen av ett företags fortsatta drift

Granskning av ett företags fortsatta drift anses medföra svårigheter för revisorn då det föreligger problem för det utsatta företaget. Osäkerhet i bolagens prognoser, konjunkturläge och framtida finansieringsmöjligheter samt likviditet i marknaden, är bara några av de faktorer som utgör svårigheter för revisorn i sin bedömning av ett företags fortsatta drift. Vår undersökning visar att 71 procent av respondenterna anser att det förekommer vissa svårigheter vid granskning av ett företags fortsatta drift. Respondenterna utgår från finansiella rapporter och budgetar som företaget har upprättat och därefter gör de en bedömning på hur pass väl företaget kan överleva. Martens med flera diskuterar i sin artikel angående going concern att man kan använda sig av olika nyckeltalsberäkningar som visar på företagets förmåga att fortsätta sin verksamhet. Detta ska underlätta för revisorn att bedöma om företaget är going concern eller ej.

Sterling anser att det är svårt att sja om framtiden, varför hela going concern konceptet då blir en aning irrationellt. Detta är något som även respondenterna uttalar sig om. Enligt de flesta respondenter kan det vara svårt att veta hur det kommer att se ut i framtiden och det kan medföra svårigheter att göra en bedömning. De problem som kan uppstå kan vara till exempel kreditförluster eller generationsskiften. Då det även nämns i RS 570 om problematiken kring att revisorer skall uttala sig om framtiden, kan detta påvisa om tillämpningens vaga koncept. Dock kan tillämpningen inte med säkerhet garantera att ett företag skall fortsätta driften, då det inte tagits upp något om detta i revisionsberättelsen om några osäkerhetsfaktorer rörande fortsatt drift. RS 570 innehåller basala hänvisningar som revisorn skall ta hänsyn till beroende på vilken anmärkning revisorn vill hänvisa till. Det skulle vara önskvärt att RS 570 var lite mer konkret när dessa uttalanden verkligen bör utföras samt på vilka grunder. Revisorer påtalar att de vill helst inte göra en anmärkning i revisionsberättelsen för att anmärkningen eventuellt skall kunna stjälpa företaget. Detta kan även medföra för revisorer att de kan komma att stå inför rätta. Om RS 570 skulle ha varit tillräckligt tydlig skulle revisorn kunna påvisa att denne har följt ett antal punkter, vilket inte företaget har fullföljt eller uppnått. Av denna anledning hade revisorn rätt att anta att företaget inte var going concern eller att risk fanns för företaget att ej överleva.

5.2. Svårigheter med tillämpningen av RS 570?

Då RS 570 endast anger riktlinjer för vad revisorn bör granska då det gäller fortsatt drift, ger det inte revisorn någon ytterligare vägledning hur denne bör gå till väga. En respondent anser att det är svårt att veta hur mycket man skall ta upp i revisionsberättelsen om företaget i fråga är beroende av yttre faktorer. En del respondenter använder sig utav egna checklistor och sunt förnuft. Av dessa svar anses troligen att rutinen och erfarenheten vara av stor vikt, vilket gör att RS 570 kan ses som en onödig rekommendation som beskriver det revisorn redan utför. Av de mer erfarna revisorerna kan RS 570 anses mer som ett tillrättalagt skolexempel, vilket inte ger dem det stöd de eventuellt skulle behöva. Dock anser 74 procent av respondenterna att RS 570 ger tillräcklig vägledning, då den täcker in de vanligaste fallen.

RS 570 anses ge en viss vägledning, men slutligen måste varje revisor ta ett eget beslut. Då det tycks handla om bedömningar angående going concern, har varje revisor sin egen uppfattning kring bedömningen. Dock bör det inte lämnas rum för alltför skilda bedömningar, som kan leda till olika utfall. För de flesta revisorer anses ofta att problematiken kring going concern är något som diskuteras med äldre och mer erfarna kollegor, samt att man innehar kunskap om det företag man utreder. Dock anser en del revisorer att det ger ett bra stöd, samt att den skulle bli alltför svårtolkad om RS 570 skulle bli alltför komplex. Detta skulle kunna lämna rum för än fler olika tolkningar för revisorer. Det tycks vara så att revisionsbolag har egna riktlinjer på bedömning om fortsatt drift, vilka tycks vara mer konkreta och tydliga. RS 570 anses inte direkt ha påverkat någon revisor, då man alltid har utfört en kontroll på ett företags fortlevnad om det föreligger tvivel kring denna aspekt.

Under en av intervjuerna uttryckte sig respondenten att när denne öppnar dörren till en klient känner denne på sig om det inte går så bra för företaget. Då respondenten har arbetat under flera år som revisor, kan denne med hjälp av sin erfarenhet avläsa situationen, för att sedan vid kontroll av RR och BR få sina misstankar bekräftade. Denna respondent nämnde att den inte använder RS 570, utan utgår från sin tidigare erfarenhet. Det vill säga att RS 570 kanske inte ger den vägledning som en revisor skulle behöva vid bedömning om fortsatt drift. RS 570 kan anses vara för allmänt beskriven, vilket medför svårigheter för revisorn att göra en rättvis bedömning. Detta kan leda till att revisorn riskerar att inte uppfylla sitt ansvar gentemot tredje part. En del respondenter har efterfrågat mer konkreta exempel, vilket skulle förtydliga RS 570.

Fremgen anser att going concern assumption som RS 570 bygger på, inte ger någon direkt vägledning för revisorn, då den lämnar fritt för olika tolkningar. När RS 570 utvecklades borde risken för olika tolkningar ha minimerats, det vill säga man borde ha tagit mer hänsyn till ursprungsbegreppet going concern assumption och dess risk för tolkningar. Då Fremgens artikel skrevs 1968, visar detta att ytterst lite utveckling har skett kring begreppet fortsatt drift.

5.3. Revisorns oberoende ställning

Revisorslagen säger att revisorn skall vara opartisk och självständig samt kunna utföra sina ärenden på ett objektivt sätt. Enligt intervjuade revisorer anser ingen att det är svårt att hålla en oberoende ställning. Enligt en respondent anses det vara lättare att hålla en oberoende ställning ju längre tid man har haft kontakt med sin klient, då man kan ha ett tydligare språk sinsemellan.

Vid en bedömning om ett företags fortsatta drift, kan en anmärkning leda till eventuell konkurs. Detta verkar ha fått en del revisorer att avstå från att göra en anmärkning. I detta fall är det svårt att uttala sig om huruvida det har lett till ett företags bästa. Då det är en bedömningsfråga bör revisorn i dessa fall tagit hänsyn till om företaget har en chans att överleva. I annat fall torde revisorn ha ansett att en anmärkning skulle ha lett till konkurs. Åtskilliga revisorer talar om att förmå företagsledningen till att skriva om att eventuell risk för ej fortsatt drift föreligger i förvaltningsberättelsen. Detta för att det anses mindre hårt för bolaget än om en anmärkning görs i revisionsberättelsen. Annars anser en respondent att man får problem med banker eller advokater. Även om detta eventuellt kan vara ett problem bör detta inte hindra revisorn från att ge en bedömning. Annars bör man kunna ifrågasätta hur pass oberoende en revisor kan vara, då revisorn måste kunna få sköta sitt arbete på ett tillfredställande sätt. Dock påpekas det att uttalanden om fortsatt drift naturligtvis inte kan spridas omkring lättvindligt. Många revisorer talar om att det lätt kan bli en självuppfyllande profetia, vilket även Venuti nämner i sin artikel angående om uttalande kring tvivel om fortsatt drift. Där nämns det om att revisorer ställs inför ett moraliskt dilemma huruvida de skall göra ett uttalande eller ej. Detta har även visat sig hos en del av de respondenter som svarat på enkäten. För att undvika detta problem kan anledningen vara att revisorn vill att företagsledningen tar upp eventuellt problem själva i förvaltningsberättelsen. Enligt Venuti kan det även vara så att om ett uttalande görs i revisionsberättelsen och kunden går därefter i konkurs mister revisorn sitt arvode, vilket gör att revisorn avstår ifrån ett uttalande. Dock är detta inget som har påvisat att så är fallet, med andra ord har inga av de svarande respondenterna gett några antydningar om detta.

Revisorn är till viss del beroende av företagets egna bedömningar. Då dessa bedömningar kan innehålla en allt för stor optimism, bör revisorn kunna skärskåda detta. Det anses att värderingen grundas på företagsledningens bedömning samt att några objektiva bevis sällan finns att tillgå. Detta visar hur svårt det är för revisorn att göra en korrekt bedömning av företaget i fråga. Om det nu är så kan även detta leda till att revisorn tvekar till att sätta en anmärkning. Då det inte finns tillgång till fullständig information, som inte blivit alltför präglad av företaget i fråga kan det vara svårt att göra en objektiv bedömning. Detta kan leda till att revisorn avstår från att göra en anmärkning på grund av ofullständig information. Venuti nämner i sin artikel angående uttalande om att going concern kan få negativa konsekvenser, vilket gör att revisorn kan avstå från att uttala sig. Detta bör dock inte avskräcka revisorn från att ge en anmärkning, vilket annars kan hasardera revisorns oberoende samt objektivitet. Om revisorn har brustit i sitt oberoende samt objektivitet mot företaget, måste revisorn enligt FAR:s analysmodell avgå från sitt uppdrag.

I vår enkätundersökning kom det fram att under de första fem åren som godkänd/auktorerad revisor var revisorn mindre benägen att sätta en anmärkning på de företag där det rådde tvivel om fortsatt drift. Till skillnad från de revisorer med längre erfarenhet, som hade givit anmärkning oftare. Om en revisor är mindre benägen till att ge en anmärkning kan detta bero på att revisorn känner sig osäker på huruvida den har gjort en korrekt bedömning av företaget i fråga. För att inte riskera att stjälpa företaget kan revisorn ha undvikit att ge en anmärkning. Dock vet vi inte om detta beror på att det inte förelåg några going concern svårigheter samt om revisorn i fråga har fått företaget att ta upp om problemet i förvaltningsberättelsen.

5.4. Bransch och storlek

Enligt respondenterna måste det tas hänsyn till både bransch och storlek. Vissa branscher är mer konjunkturkänsliga än andra. Vid bedömning av ett företags fortsatta drift anpassas bedömningen utifrån de förutsättningar som finns, exempelvis uppstartsverksamheter och företag som utvecklar nya produkter, då dessa bolag är mer känsliga för negativa utlåtanden. Dessutom beror det på vilken marknad företaget verkar i. Många respondenter anser även att företagets storlek spelar roll. Ett företag som är större, lider lättare av en förlust. Småföretag har lättare att klara sig då ägaren i fråga till exempel kan gå ner i lön.

Det bör påpekas att det inte görs någon åtskillnad i granskning på små och stora företag men däremot anpassas den efter de förutsättningar som ges. Detta skall förhoppningsvis inte medföra en sämre granskning eller att revisorn tummar på oberoendet.

6. Slutsats

Av de svar som framkommit så används RS 570 mest som en vägledning. Dock anses den mer som ett skolexempel som skulle behöva knytas bättre an till verkligheten. Många revisorer använder sig av egna checklistor samt riktlinjer för hur de skall behandla fortsatt driftproblematiken. De tar även hjälp av mer erfarna revisorer som har en gedigen kunskap om ämnet. Det som kan tyckas märkligt är att mer erfarna revisorer ansåg att RS 570 ger tillräcklig vägledning, men samtidigt tycker att den bör utvecklas. Många mindre erfarna revisorer säger att de tar hjälp av mer erfarna kollegor, då RS 570 inte ger dem tillräckligt stöd. De revisorer som säger att RS 570 ger tillräcklig vägledning, menar ändå att de utgår ifrån egen erfarenhet eller tar hjälp av mer erfarna kollegor. Vad de mer erfarna respondenterna anser att vägledning egentligen är, måste i detta fall tolkas som subjektivt då de ändå tycks utnyttja sin egen kunskap och erfarenhet inom området. Detta skulle kunna bero på att RS 570 är för enkelt utformad samt lämnar fritt för egna tolkningar.

Då kvarstår frågan fortfarande om RS 570 används eller om revisorn tittar i RS 570 och ser att det stämmer överens med hur denne tillämpar going concern assumption. Detsamma gäller för de mer oerfarna revisorerna som anser RS 570 för otillräcklig och tar hjälp av mer erfarna kollegor. Om det nu är så att de mindre erfarna revisorerna tar hjälp av de mer erfarna, emedan dessa utgår ifrån sin egen erfarenhet kan man fråga sig när RS 570 används.

Det framgår även att många revisorer inte vill sätta en anmärkning med risk för att stjälp bolaget i fråga. Risk finns även för att revisorn kan bli stämd, vilket gör att en del revisorer tycks avstå. Det kan även leda till att bli en självuppfyllande profetia. Då revisorn känner tveksamhet inför den fortsatta driften och bestämmer sig för att sätta en anmärkning, kan företaget definitivt få problem. Därför skall dessa utlåtande göras med stor försiktighet.

Avslutningsvis kan man ställa sig frågan varför RS 570 har upprättats. Självklart tar den upp vilka olika punkter som revisorn skall efterfölja, men annars inga direkt djupgående exempel hur revisorn skall hantera olika going concern fall. Detta verkar då lämna RS 570 till ett exempel som enbart bör finnas med i revisionsstandarden. Med andra ord visar det på att ingen egentligen använder sig utav RS 570 förutom vid enstaka tillfällen. Det kan då tyckas att RS 570 blir till en överflödig rekommendation.

7. Källkritik

7.1.1. Litteratur

Vi har varit kritiska mot artiklar och litteratur då vi är medvetna om att författarna inte alltid är objektiva. Detta kan förstås med att texterna präglas av författarnas egna ståndpunkter. Vi har även använt oss av vetenskapliga artiklar för att säkerställa graden på objektivitet, då vetenskapliga artiklar borde ha genomgått en metodgranskning innan utgivning. De artiklar som är tagna ur tidningen Balans är inte vetenskapliga och löper därmed risken att innehålla författarens egna åsikter.

7.1.2. Enkät

Det utfördes en pilotstudie på studenter för att upptäcka eventuella problem med den externa länken. Denna studie skulle även ha gjorts på revisorer för att få en bättre feedback på utformningen av frågorna samt att se om den externa länken fungerade via deras interna nätverk. Detta för att se om brandväggen accepterar länken eller att mailet hamnar som spam.

Enkäten kunde ha utformats på så sätt att den bestod utav mer flervälsfrågor för att ge ett mer nyanserat resultat. Urvalet av respondenter kunde ha varit större för att få en mer korrekt bild.

7.1.3. Intervju

Vid vissa intervjuer ställdes aldrig vissa frågor av intervjuaren då respondenten uppgivit ett visst svar som föranledde till att nästa fråga inte ansågs relevant att ställa. Dock borde de frågor som uteblivits ha ställts ändå därför att det hade givit intervjun en mer rättvisande bild. I detta fall styrdes intervjun omedvetet av intervjuarens egna felaktiga tolkning.

8. Förslag till vidare forskning

Förslag på vidare forskning skulle kunna vara att undersöka ämnet utifrån företagsledningens synvinkel. Det skulle även vara intressant att titta på om det finns fler regler i Sveriges lagar som inte fyller den funktion som är tänkt, eller om de bara finns av principiella skäl.

9. Källor

9.1. Tryckta källor

- Artsberg, Kristina *Redovisningsteori – policy och praxis*, Liber ekonomi, Malmö 2005
- Bell, Emma & Bryman, Alan, *Företagsekonomiska forskningsmetoder*, Liber ekonomi, Malmö 2005
- FAR förlag, *Revision – en praktisk beskrivning*, Stockholm 2006
- FAR förlag, *samlingsvolym 2*, Stockholm 2007
- Johannessen, Asbjörn & Tufte, PerArne, *Introduktion till samhällsvetenskaplig metod*, Liber AB Malmö 2003
- Nilsson, Stellan, *Redovisningens normer och normbildare*, Studentlitteratur, Lund 1999
- Smith, Dag, *Redovisningens språk*, Studentlitteratur, Lund 1997

9.2. Artiklar

- Adrian Helena & Tóren Magnus, *RS 570 fortsatt drift – ytterligare reflektioner*, Balans nr 3 (2006)
- Baesens, Bart, Bruynseels, Liesbeth, Martens, David, Vanthienen, Jan, Willekens, Marleen, *Predicting going concern opinion with data mining*
- Fremgen, James M., *The Going Concern Assumption: A Critical appraisal*, The Accounting Review, October 1968
- Sterling, Robert R., *The Going Concern: An Examination*, The Accounting Review, July 1968
- Venuti, Elisabeth K., *The Going Concern Assumption Revisited Assessing a Company's Future Viability*, The CPA Journal 2004

9.3. Uppsatser

- Helmersson Maria & Sandberg Helena, "RS 570 fortsatt drift – revisorns dilemma?" VT08 Höskolan Skövde C-uppsats, <http://www.uppsatser.se/uppsats/dc6079de9d/>

9.4. Lagverk

SFS 1995:1554 2kap 2 §

SFS 1995:1554 2kap 3 §

SFS 1995:1554 2kap 4 §

SFS 1999:1078 4kap 2 §

9.5. Internetlänkar

www.affarsdata.se

www.far.se

9.6. Intervju

Person X på företag A

Person X på företag B

Person X på företag C

Person X på företag D

10. Bilaga

10.1. Sammanställning av textsvaren från Enkäten RS 570.

Fråga 5. Vilka svårigheter anser Du föreligger vid bedömningen av ett företags fortsatta drift?

- Det föreligger alltid osäkerhet avseende kassaflödesprognoser och därmed säkerheten i huruvida likviditeten är säkrad framgent.
- Branschens framtida utveckling eller företagets framtida förmåga att få avkastning på sina investeringar.
- Finns ett flertal frågor som kan vara aktuella. Framtida intäkter och finansiering är två huvudområden
- I vissa fall svårigheter att värdera vissa poster resultatmässigt, ex immateriella frågor samt också att bedöma likviditetssituationen framåt i tiden
- Bedöma framtiden
- Bedömningar om framtidsplaner, orderingång, troligen/sannolikhet bakom kassaflödesberäkningar etc. Osäkerheter kring dolda övervärden.
- Bedömning av styrelsens framtidsbedömning
- Gränsdragningsproblematiken
- Avsaknad av budgetar, prognoser mm. I fåmansföretag stort personberoende o även beroende av fåtal kunder o leverantörer.
- 1. Svårt att få ledning och styrelse att göra de analyser som ska göras. Detta anges förvisso i RS 570 men RS ses som en standard för revisorer och kanske inte är något som ledning/styrelse känner sig manade att läsa. 2. Osäkerhet i prognoser om framtida kassaflöden och resultat exempelvis på grund av dålig träffsäkerhet i tidigare prognoser.
- Det finns nog massor, men jag utgår regelmässigt om att bolaget skall ha en fortsatt drift.
- Bedömning av om kreditgivare är beredda att bidra till erforderlig likviditet
- Har inte direkt stått på det specifikt. Kan dock tänka mig att en stor svårighet är att bedöma prognoser.
- Det kan vara svårt att bedöma bolagets framtagna prognoser för exempelvis likviditet, ffa avseende den likviditet som kommer att genereras i rörelsen. I detta område finns naturligt många bedömningsposter och osäkerhetsfaktorer, vilket alltid är mer komplexa än andra områden som kan vara mer regelbaserade.
- Om aktieägarna är villiga att skjuta till medel

- Man uttalar sig om framtiden.
- Bedömningar om framtiden samt att ett avvikelse kan bli självuppfyllande
- Svårigheter att få information om händelser efter balansdag. Oklarheter om svagt moderbolag kan och vill fortsätta att stödja förlustbringade dotterbolag.
- Det är ofta situationer med osäkerhet om framtida utveckling och/eller händelser som är svåra att bedöma. en upplysning eller anmärkning i revisionsberättelsen kan i vissa fall medföra att obestånd inträffar dvs osäkerheten påverkas att at revisorn skriver om den
- Den främsta svårigheten är att det ingår en bedömning av olika faktorer i framtiden som man inte alltid vet hur de kommer att falla ut. Som t ex; Hur kommer t ex företagets försäljning att utvecklas det närmsta halvåret? Kommer företaget att få sina leveranser av råmaterial i tid? Kommer företaget att få den bankkredit som behövs om 3 månader?
- Bedömningar är alltid svåra och alla fall är inte uppenbara. En bedömning av fortsatt drift kan vara av avgörande betydelse för ett bolag och får alltså inte vara fel. Generella bedömningar är inte acceptabla.
- Bedömningar om framtida utveckling är per definition mer komplicerade än bedömningar av redan inträffade händelser.
- Att framtiden bygger på prognoser = bedömningar. Konjunkturen kan som vi alla märkt snabbt svänga och skapa helt nya förutsättningar och bedömningsgrunder.
- I nuvarande svåra ekonomiska läge har frågan om fortsatt drift blivit generellt svårare att bedöma för revisorn. Det ekonomiska läget för företaget kan snabbt förändras.
- Bedöma antaganden som ligger till grund för ledningens prognoser
- Finansiering och marknad
- Inga
- Att man har full information för att kunna ta ställning.
- Komplexa verksamheter Omvärdesfaktorer Företagarens kompetens
- Bedöma marknaden för ett företag; särskilt om det är så pass tekniskt att det 'r svårt att värdera.
- bedömning av framtida resultatutveckling - samt övriga faktorer som har med framtiden att göra
- Bedömning av styrelsens prognoser om framtiden kan vara svårt att bedöma.

- I normalfallet inga svårigheter när ett bolag "tuffar på", då görs inte mycket speciella bedömningar. Om ett företag börjar få problem, är det svårt att säkerställa hur långt det har gått, försöka bedöma verksamheten/marknaden etc och ta ställning till en verksamhet vi inte kan så mycket om.
- I nuläget agerar inte marknaden eller aktörer på marknaden helt rationellt. Det är svårt att förutse hur det kommer att gå för olika kunder samt hur bankerna kommer att agera framöver. Det är svårt att göra värderingar eftersom få eller inga transaktioner genomförs i vissa sektorer och på så sätt är det svårt att säkerställa värdet på såväl tillgångar som skulder. Det har vidare varit enorma slag i den svenska kronan de senaste månaderna vilket drabbat många bolag oerhört hårt. Tror att få kunnat förutspå de effekterna.
- Bolag med endast kortfristig finansiering, oavsett om den är från konc bolag eller externt, är svårare att bedöma och har en högre inneboende risk.
- Det gäller att se dessa frågor ur ett större perspektiv. Samtidigt kan förhållandena snabbt ändras.
- Problemet är om vi skriver så får vi problem med advokater eller banker
- Det är ett antal, bl a att ta ställning till företagsledningens uppgifter och åsikter som (självklart) är färgade av vad de vill ska ske.
- Framtiden är alltid osäker.
- bedömning av storlek kommande kassaflöden
- Bedöma marknaden
- Eftersom jag jobbar med endast små aktiebolag är det både enkelt och i princip omöjligt. Jag har t.ex. enmansaktiebolag där man haft underskott (förbrukat aktiekapital) under flera verksamhetsår, vanligt att man då finansierar underskotten privat, men vill inte göra aktieägartillskott beroende på att det blir svårare att återta pengarna då. En annan svårighet är att ett till synes friskt bolag kan tappa sin verksamhet eller en betydande verksamhetsgren "över en natt", vilket man naturligtvis inte hade en aning om vid rb:s upprättande, och tvingas till kk, för att styrelsen inte vill bli ansvariga för bolagets skatter.
- Att bedöma rimlighet i antaganden.
- Ofta på grund av att styrelsens uppgifter/utredning av denna fråga inte är av tillräcklig kvalitet.
- Ägarnas/ledningens förmåga att skapa förutsättningar för fortsatt drift.
- Det finns en uppsjö av svårt att specificera, men i dagsläget när ekonomin försämras snabbt o drastiskt så är det framförallt betalningsförmågan på kort sikt och om bolagen har stora fasta kostnader samt är högt belånade, som skapar akuta problem. Sedan finns det hur mycket som helst att ta upp

- Bedömning av om finansiering (lån eller eget kapital) finns på marknaden.
- Analyser och bedöma rimlighet prognoser (hur väl underbyggda dessa är) avseende kassaflöde är generellt svår materia. Utvärderingen av företagsledningens bedömning.
- Föränderlig värld innebär att bedömning av fortsatt drift inte kan ske "statiskt", dvs det är självklart att det i fall där Going concern-problematik aktualiseras så kan bedömningarna vara svåra.
- Marknaden fluktuerar mycket. Svårt att uttala sig om en tidsperiod om 12 månader (blir ett långt perspektiv med en fluktuerande marknad).
- Inga
- Beror på bolagets framtida bedömningar som är komplext att verifiera.
- Bedömning av ett bolags fortsatta drift är en bedömning av framtiden. Tyvärr är det väldigt få individer som kan göra en tillförlitlig bedömning av framtiden
- Likviditetssituationen
- När det gäller mindre företag är det endast upp till företagets aktieägare att besluta att lägga ned verksamheten. Vid dålig lönsamhet får verksamheten ofta finansieras med privata aktieägartillskott.
- Ej tillämpligt
- Det kan ju alltid finna dold information eller att yttre omständigheter förändras drastiskt
- Det är en bedömning om en framtida utveckling och kan innebära en viss osäkerhet.
- Alltid svårt göra bedömningar om framtiden.
- själva avvägningen huruvida det finns risk för att bolaget inte kan fortsätta sin drift, i många fall finns det många om och men som kan påverka och vårt eventuella uttalande i frågan kanske ibland även kan stjälpas en kund, då eventuella intressenter gör en annorlunda bedömning beroende på hur vi uttrycker oss.
- Framtidsbedömningen
- Osäkerhet i bolagens prognoser, konjunkturläge och framtida finansiering möjligheter och likviditet i marknaden.
- Kreditförluster
- Generationsskifte

- Svaret baseras på de situationer som kan uppkomma då det finns faktorer som talar både för och emot; d v s när det blir en svår bedömningsfråga
- bedömningar av marknaden är alltid svår,
- Bristande kompetens i frågan hos företagsledningen., saknas ofta dokumentation avseende förmåga till fortsatt drift.
- Du skall försöka bedöma affärsutveckling, möjligheter till refinansiering etc etc
- Hur ska jag säkert kunna veta vad som sker om 6-12 månader?
- Det är stundtals svårt att fastställa om ytterligare finansiering kan erhållas, dvs när bolaget försöker få ny, utökad eller förlängd finansiering så jagar de många "leads", men det är mycket vanskligt att veta om det går i lås eller ej.
- Refinansieringsfrågor
- Många olika frågor, ofta i dessa tider kopplade till företagets finansieringsförmåga snarare än insufficiensproblematik
- om tveksamhet finns är det svårt att skriva om då detta kan få bolaget att gå omkull.
- Värderingsproblematik, bedömning av försäljningsutveckling
- Normalt företag som rullar på med sin verksamhet är det normalt sett ingen större svårighet att bedöma fortsatt drift. I utvecklingsbolag eller bolag med planer på expansion eller ny verksamhet eller där verksamheten är i dalande, kan det vara mycket svårt att bedöma fortsatta drift.
- Den snabba förändringen på marknaden i dagens samhälle.
- Tidsperioden som bolagets egna kapital ska räcka innan det blir likvidationspliktigt, speciellt en sådan tidsbedömning när det avger delårsrapporter
- I vissa fall kan jag känna tveksamt kring om företaget har förutsättningar för fortsatt drift. Om jag i dessa tveksamma fall anmärker i revisionsberättelsen blir det en "självpuppfyllande profetia" för då är min bedömning att företaget definitivt får problem.
- Bedömning av osäkra fordringar.
- Viss risk för att man inte kan branschen lika bra som kunden eftersom man jobbar mot flera olika branscher. Detta kan påverka min bedömning.
- I de allra flesta fall finns ingen större osäkerhet för ett företags fortsatta drift. Men i de fall det finns osäkerhet kan det vara svårt att bedöma, då en bedömning då behöver göras av framtida händelser.

- Idag går det väldigt snabbt utför. Ett bolag som redovisat bra resultat kan helt plötsligt råka i svårighet om kunder säger upp kontrakt mm. Har precis ett sådant företag
- Ja särskilt i dessa tider. Det kan ju komma ganska plötsligt som ett företag får betalningssvårigheter p g a minskad orderingång mm. Dessutom är det svårt för företag att få nya lån.
- Svårt att sia om framtiden Avvägning kan ibland vara svår. Ej skada bolaget i onödan.
- Vi revisorer borde ha utrustats med glaskula då vi ombeds uttala oss om framtiden. Vem vet vad som händer imorgon med 100 % säkerhet? Punkt 10 i RS 570 påtalar just detta, vilket är bra. Samtidigt måste man balansera detta med att ge borgenärer eller blivande borgenärer samt andra intressenter ett så bra beslutsunderlag som möjligt. Jag försöker påverka företaget att skriva mer om eventuella osäkerhetsfaktorer i förvaltningsberättelsen eller i tilläggsupplysningarna, så slipper jag ha en avvikande mening i RB. Då behöver jag bara lägga in en upplysning om var i ÅR detta står att läsa. Det ser bättre ut i alla avseenden att ledningen klart och tydligt har uppmärksammat problemet.
- Framtida bedömning av resultatutveckling Bedömning av likviditet och soliditet
- vet ej
- Bl.a bankers reaktion vid förluster.
- Området, och de revisionsbevis du har är av bedömningskaraktär.
- Ja, det handlar ju om bedömningsfrågor och varje fall är unikt.
- Värdering av tillgångar och risk för nedskrivningsbehov - kan leda till kapitalbrist
Möjlighet till fortsatt finansiering, Svårt att bedöma när det räcker med upplysning i förvaltningsberättelsen och när anmärkan ska ske i RB
- Oftast handlar det om ett företag skall få fortsatt finansiering från bank etc. Vrids kranen åt är allt slut.
- Ofta kan det vara göra en bedömning kring ett företags framtida verksamhet, lönsamhet mm.
- Uppfattningen om framtida variabler som kassaflöde, konjunktur etc
- Du behöver som revisor förlita dig mycket på bolagets egna bedömningar och prognoser. Det är också väldigt svårt att ta ställning till var gränsen egentligen går. Ska den vara mer än sannolik, betydande och vad innebär detta. mer än 80 % risk eller hur stor? Om du skriver att det finns risk för fortsatt drift i bolaget och skriver detta i revisionsberättelsen sänker du ju företaget direkt.
- Bygger på skattningar om framtiden och relevans i underlag

- bedömning av företagets framtida prognoser
- Förändringar i marknaden samt förändringar i bolagets produkt eller tjänsteutbud
- Att bedöma företagsledningens och/eller styrelsens förmåga/kompetens att se in i framtiden.
- Svårt för mig att bedöma om företagsledarna redogör för att de har vissa planer och mera jobb på ingång som skall förbättra resultatet. Som revisor är man också orolig att skriva att man ej tror på fortsatt drift och sedan går det bra för företaget. Då kan man ev. bli stämd för det. En van läsare av en årsredovisning bör också själv kunna avgöra vad man tror om framtiden för bolaget och fatta egna beslut tex krediter. Leverantörer och Bank upptäcker ju snart om kunden är en dålig betalare. Uppmanar alltid styrelsen att skriva själva i förvaltningsberättelsen varför verksamheten gått dåligt och vad det finns för planer framöver för att kunna förbättra resultatet.
- Som revisor har du trots allt inte all information om företaget och inte heller omvärlden
- Det har att göra med flera komponenter ex resultat och likviditet så i varje fall är frågan inte enkel
- Det är oftast tillgången på likvida medel som är det stora problemet
- För att bedöma ett bolags möjlighet till fortsatt drift måste vi som revisorer (i de fall där det inte är uppenbart) göra en bedömning av tillförlitligheten i bolagets prognoser. Ofta känner vi som revisorer en osäkerhet och kanske tycker vi att prognoserna är lite väl optimistiska. Historien har dock visat att prognoser som varit ansetts vara optimistiska när de togs fram visat sig i efterhand ha varit försiktiga. Det är nästan omöjligt för någon att säkert säga vad som kommer att hända i framtiden. Om vi som revisorer anmärker i revisionsberättelsen på att vi inte tror på fortsatt drift i bolaget riskerar bolaget på grund av uttalandet att hamna i precis den situationen.
- Bedömning av rimligheten i framtida kassaflöden särskilt mot bakgrund av om bolaget inte infriat tidigare lämnade planer.
- Det är fråga om framtidsbedömningar och bolagets utveckling är ofta beroende av externa faktorer som företagsledningen inte kan påverka.
- Möjligheterna till extern finansiering Osäkerhet i budgets och prognoser
- Antaganden om fortlevnad, vilka parametrar skall användas och hur skall de bedömas
- bedöma affärsklimat
- Oklarheter och beroende av externa intressenter, vid tidpunkten fram till revisorns beslut om revisionsberättelsens utformning.
- Bedömning av covenants när bankerna inte återkopplar/gör något om någon covenant är bruten.

- Att ha en insyn i framtiden. Avvägning mellan upplysning i revisionsberättelsen eller inte är svår. Om man inte anger ngt och situationen utvecklas åt fel håll är det lätt efteråt att säga att revisorn skulle ha anmärkt. Anmärker man och ingenting händer kanske man har medverkat till att bolaget inte får de kunder eller leverantörer man vill ha osv. Större arbete läggs istället på att påverka ledningen att rapportera till kunder/leverantörer/finansiärer hur utvecklingen är.
- Det är oerhört svårt att sia om framtiden. Anmärkningar ska dessutom ske när det finns betydande osäkerheter kring den fortsatta driften vilket ger upphov till gränsdragningsproblematik.
- Beror ofta på framtida händelser som man ej med säkerhet kan veta utfall av när man avger sin revisionsberättelse. En skrivning i revisionsberättelsen om fortsatt drift kan lätt bli självuppfyllande vilket gör det extra svårt.
- Svårigheter att få företagsledningen att dokumentera fortsatt drift enligt IAS 1 samt underlag för att verifiera detta. Svårigheter med rimlighetsbedömningar. Svårigheter med att bedöma uppfyllandet av villkor i befintliga lånevillkor.

Fråga 6. Anser Du att RS 570 ger tillräcklig vägledning i samband med bedömningen av den fortsatta driften? Motivera gärna!

- Jag anser att man trots RS 570 behöver stämna av denna typ av frågor med mer senior kollega. Det är svårt att endast gå på RS 570 även om den är ett bra stöd.
- Innehållet är ganska vältäckande enligt min bedömning. Dock så behöver vissa frågeställningar "benas ut" och struktureras för att standarden ska kunna användas mer som praktisk vägledning.
- Mer detaljerad guidning kan istället utvecklas som hjälpmedel om man önskar. Tycker inte att standarder ska vara för detaljerade.
- Det kan bli en självuppfyllande profetia, dvs att bolaget faktiskt inte klarar sig om man anmärker i RB.
- Borde klargöra hur olika slags osäkerhet ska bedömas, ge exempel
- RS 570 ger bra vägledning men som alltid bör avstämning ske med en eller flera erfarna kollegor.
- Välskriven. Kan emellertid vara svårt.
- Det är först när något börjar se riktigt illa ut som man går in och läser RS. Annars görs en mer allmän bedömning och därmed kanske man faktiskt missar delar som borde ha dokumenterats tidigare.

- Frågan är svår att svara på. RS 570 är en mkt bra utgångspunkt men den är inte heltäckande och kommer aldrig att bli så heller. Man får använda denna i kombination med tex rådgöra med mer seniora medarbetare.
- Men den tidsgräns som skall granskas bör tydliggöras, många tolkar det f n som 12 månader för räkenskapsårets slut men det är inte entydigt. Ytterligare utb. inom området kan behövas.
- likväl svårt att bedöma framtiden - i själva frågeställningen inneboende problematik
- Hade nog klarat det utan den
- Det är den vi har att rätta oss efter.
- Skrivningarna är naturligtvis generella med ger dock vägledning vad som bör beaktas vid bedömningen av fortsatt drift.
- Tydlighet
- ja den är ganska heltäckande men väldigt teoretisk, det mesta är normal planering och sunt förnuft.
- RS 570 innehåller många vägledande kriterier för urval och granskningsåtgärder, vilket medför en stor trygghet inför bedömning av fortsatt drift.
- RS är ett ramregelverk. Sedan måste varje revisor ta ställning i varje specifik situation och utefter varje företags specifika förutsättningar. Det går inte att lagstifta mer detaljrikt - då blir det alldeles för svårarbetat.
- I stort sett, visst skulle man behöva lite ytterligare ibland, men då rådfrågar man mer seniora medarbetare
- I allt väsentligt, stöd finns även i doktrinen, se artikel i balans nr 3 2006
- Se ovan. Ibland kan det vara ett negativt kretslopp, om vi ger en revisionsberättelse med en kommentar om fortsatt drift, så får de ingen ny finansiering, varpå de går omkull
- Ett principbaserat regelverk ger ett bra stöd.
- men ett stort mått av eget omdöme måste användas. att använda rs allt för strikt kan bli fel.
- Man kan skriva hur många vägledningar man vill men till sist blir det bedömningar och 100 olika personer torde göra 100 olika bedömningar. I vissa fall kan någon bedöma att det inte är någon fara för den fortsatta driften en annan att det finns en osäkerhet och en tredje att det är fara för fortsatt drift.
- Saknar diskussion om tidshorisont

- Ja, med tvekan. En ovanligt bra RS som är relativt konkret i sin vägledning. Sen är det ändå svårt i praktiken, se ovan.
- Den ger en vägledning över frågor som bör beaktas.
- Mindre företag alldeles för dåliga på reglerna. Väldigt bristfällig information i många årsredovisningar. RS lite för krånglig att läsa för många. Fråga 8 borde ha varit flera alternativ. Tidigare inte så vanligt men i dessa tider vanligare.
- RS 570 drar igång tänket med olika infallsvinklar. Vet inte hur den skulle vara utformad för att ge ett bättre stöd. Vid osäkerhet om hur något ska tolkas får man rådgöra med FARSRS eller kollegor.
- Utgör ett bra stöd i processen men det är svårt att ge en mall eller frågelista som täcker alla tänkbara situationer. Det är därför viktigt att inte glömma bort att revisors erfarenhet och möjlighet att konsultera med andra är mycket viktig.
- RS 570 kan dessvärre inte göra så mycket åt problemet. Den kan inte hjälpa en att förutsäga en ett-noll-situation. Vad RS 570 gör är att peka på skäl till oro för framtiden och att tvinga fram en strukturerad process för en analys. Det är OK, men problemet i en svår situation kvarstår.
- ja för revision nej för den exakta bedömningen, det är inte en revisorsfråga, det är en bedömningsfråga och kan aldrig bli exakt eller rätt
- Använder normalt min erfarenhet för denna typ av överväganden
- Ja, men även företagsledningarna och styrelser skulle behöva ett regelverk/stöd att luta sig mot i sina bedömningar.
- Måste bedöma från fall till fall och olika typer av verksamheter och olika företagsledning.
- Det är väldigt svårt att göra en vägledning för hur en revisor skall bedöma ett företags förmåga till fortsatt drift. I slutändan så handlar det om revisorns fingertoppskänsla som revisor och revisorns kunskap om bolagets verksamhet som avgör huruvida revisorn gör en korrekt bedömning av förmågan till fortsatt drift eller ej.
- Tycker att tydliga riktlinjer finns RS570 kan i likhet med alla andra RS självklart utvecklas, men dock svårt att göra den mer detaljerad. Kanske komplettera med exempel
- Vägledning ja men inte mer
- RS 570 utgör en vägledning och kan givetvis inte täcka in alla specifika företag och situationer (därför nej på frågan).
- Har använt den men inte under senaste säsongen varför jag inte exakt kommer ihåg hur mycket vägledning den ger.

- RS 570 är långt ifrån någon kokbokslösning (vilket heller varken är tanken en realistisk förväntan). Den behandlar revisorns skyldigheter och tar upp diverse omständigheter att beakta (samt ger exempel på vissa mycket övergripande granskningsåtgärder). Personligen upplever jag att riktigt handfast vägledning erbjuds först avseende rapporteringsfasen, dvs när ställningstagandet redan är gjort.
- Våra interna riktlinjer är mer tydliga och exemplifierande.

**Fråga 9. Har Du någon gång undvikit att göra en anmärkning, fastän det borde ha gjorts?
Om Ja!**

- Om likvidationsplikt råder och jag anmärkt på det så är det en kraftigare anmärkning med samma innebörd och det är vanligt att likvidationsplikt är aktuellt när revisionsberättelsen avlämnas på bolag där man är tveksam över fortsatt drift så känns det som kaka på kaka att dessutom anmärka på fortsatt drift.
- Egentligen är frågan NA eftersom jag I-dagsläget inte är påskrivande i något bolag. Dock har jag arbetat i teamet för ett flertal bolag där vi valt att anmärka på detta. Jag har nog inte varit med om fall där vi inte anmärkt.
- Vill inte skada bolaget
- Nej men jag har ofta skrivit i PM om problemet eller krävt att bolag i FB utvecklar hur deras finansiering ser ut.
- Hanterar genom bolagets ägare ställt garantier för finansieringen under kommande 12 månader
- Däremot har gjort anmärkningen där det i efterhand visade sig att det inte behövdes.
- ansåg att intressenterna till bolaget var få och bedömningsfråga var ett gränsfall.
- de är ju alltid en avvägning om revisorn skall vara den som slår in sista spiken i kistan....
- Kan vara ett litet vilande bolag som inte bedriver någon reell verksamhet och där fortsatt drift kan ifrågasättas. Bolaget skulle normalt inte överleva om det drabbades av något oförutsett. I dagens läge anger jag oftare att fortsatt drift inte kan ske eller ifrågasätts.
- Ja, sannolikt kan någon annan göra den bedömning. Just därför att jag inte vill vara den som slutgiltigt tvingar företaget till konkurs/nedläggning.
- Risk för att den blir en självuppfyllande profetia. Eventuella kunder och leverantörer kan pga av noteringen i revberättelsen sluta göra affärer med bolaget varpå konkurs eller dylikt kan inträffa.

- Om jag genom egen erfarenhet vet att ledningens kapacitet att lösa problem är väldigt hög så har det hänt att jag undvikit att göra en anmärkning. Jag har dock vid sådant tillfälle ombett ledningen att utforma förvaltningsberättelsen med tydliga upplysningar om osäkerheten.
- Svårigheten med att göra ett uttalande är att det blir självuppfyllande. Om revisorn anmärker på fortsatt drift, eller om det bara framgår av årsredovisningen att ett företag är på kneken, då dras alla krediter omedelbart in. Rädde sig den som kan. Man kan alltså inte sprida denna sorts uttalande omkring sig lättvindigt.
- Möjligtvis någon gång om bolaget varit sen med beta av skatter och avgifter men att det rättat till sig under året. Betr. skatter och avgifter så har ju skatteverket redan den informationen.

**Fråga 11. Gör bedömningar kring den fortsatta driften olika beroende på verksamhet?
Om ja!**

- Förutsättningarna och riskerna i bedömningarna varierar kraftigt mellan olika verksamheter
- Olika verksamheter olika säkerhet i intäkter, finansiering m.m.
- Alltid svårare om ex varulager, pågående arbeten är väsentliga poster
- lånefinansierad verksamhet o verksamhet med större extern påverkan/beroende bedöms nog hårdare
- Ja, historiskt har det nog varit så. Exempelvis för uppstartsverksamheter och/eller bolag som utvecklar nya produkter och där försäljning ännu inte kommit igång. Dessa bolag är ofta beroende av framtida finansiering antingen via lån eller eget kapital. Tidigare har det troligen i vissa fall resonerat så att ägarna kommer att tillskjuta mer kapital om det behövs och att det därför inte föreligger tvivel om fortsatt drift. I dagens finansiella situation där många riskkapitalbolag och andra investerare kanske inte har lika mycket kapital att tillskjuta kan denna bedömning ha förändrats. Jag tror att orsaken till de möjliga olika bedömningarna är att det
- Troligen beroende på typ av branscher osäkerhet inom vissa branscher kan säkert avspeglas i bedömningen.
- Viktigare med uppstarts- och utvecklingsbolag.
- Varierande grad av osäkerhet beroende på ägarförhållanden och bransch.
- Det är t ex annorlunda förutsättningar för verksamheter med tunga investeringar jämfört med mindre konsultföretag. Det mindre konsultföretaget kan ha bättre förutsättningar att anpassa sin kostnader.

- Absolut. Bolagets ställning och den miljö som bolaget verkar i påverkar naturligtvis bedömningen.
- Inte principiellt, men om företaget verkar inom en bransch med stora problem granskar man naturligtvis lite mer.
- Erfarenhet om hur vissa verksamheter fungerar.
- Konjunktur kan påverka Omvärdesfaktorer kan påverka
- Skulle säga att det mer beror på revisorn och dennes erfarenhet och riskbedömning...
- Riskerna ser helt olika ut i olika branscher, företagsstrukturer så naturligtvis måste man se på frågan på olika sätt - med bolagets specifika riskanalys som utgångspunkt.
- Det väsentliga är ju vilken typ av verksamhet som avses till exempel hur kapitalintensiv den är och vilken omfattning verksamheten kan ställas om vid en väsentligen ändrad efterfrågan på bolagets produkter/tjänster.
- Så måste det ju vara då olika branscher är olika beroende av olika konjunkturer.
- oklar frågeställning
- Om företaget är noterat eller har många ägare så är det viktigare att beakta detta.
- Det är alltid frågan om fall för fall, bolag för bolag, verksamhet för verksamhet.
- beror väldigt mycket på t.ex. säsong, belåningsgrad, soliditet, fasta kostnader, bransch typ av verksamhet och antalet anställda
- Kapitalberoende verksamhet är svårare att bedöma.
- Kanske missförstår denna fråga, men bedömningar av fortsatt drift påverkas givetvis av den bransch och miljö som bolaget är verksam i.
- Beror på vilken marknad företaget är. Naturligtvis är vissa marknader mer känsliga än andra vilket gör analysen blir annorlunda.
- En kapitalkrävande verksamhet kräver mer likviditet och således bör bedömningen var mer restriktiv. Om ägaren har stort inflytande och kan reglera resultatet med sitt löneuttag eller sitt tillskott kan detta vägas in i bedömningen vilket är vanligt att det görs i mindre ägarledda bolag.
- Vissa branscher är mer konjunkturkänsliga till exempel.
- olika bedömningskriterier beroende på bransch
- Olika branscher kan ha olika förutsättningar samt bolagets och styrelsen/ägarnas möjligheter att skaffa kapital på ort och lång sikt.

- Beror på bransch och konjunkturläge
- Det ligger i sakens natur att vissa branscher har högre risk och det medför att frågan om fortsatt drift blir mer relevant
- Beroende på var i produktcykeln företaget har sina produkter och hur snabb produktcykeln bedöms vara.
- Verksamhet som är normalt bestående och inte konjunkturkänslig bransch överlever säkert. Bransch/verksamhet som kräver finansiering eller är utvecklingsbolag etc liksom i konjunkturkänslig bransch - är svårare att bedöma och därför blir man som revisor också mera benägen att anmärka på detta.
- Görs olika i varje enskilt fall.
- Säsongsvariationer kan spela in vid bedömning av resultat fram till revisionsberättelsens avgivande.
- Vissa branscher har helt klart svårare att klara av en kritisk situation
- Beroende på verksamhet och bransch skiljer sig risken för fortsatt drift åt mellan olika bolag. För verksamheter där risken är större att bolaget inte kan fortsätta sin drift behöver en mer ingående analys upprättas.
- Tycker inte svarsalternativen är bra. Stor försiktighet ibland men jag tror många har blivit mer tuffa under senare tid i RB. Tidigare var revisorer väldigt rädda att en upplysning kunde stjälpa bolaget.
- Man måste ju ta hänsyn till om man har att göra med en mer konjunkturkänslig verksamhet.
- Om det är ett företag som är att betrakta som rent lotteri, t ex wildcat drilling for oil, och det även eftertryckligt framgår i förvaltningsberättelsen att hittar vi olja - då blir det bra utdelning, hittar vi inget - då är pengarna förlorade. I ett sådant företag känns det lite som att sparka in öppna dörrar genom ytterligare ett påtalande i RB.
- Frågeställningar är de samma men faktorer kring verksamheten, omvärlden och andra förutsättningar skiljer sig så mycket att varje fall blir unikt.
- Jo, men visst påverkar t.ex. en bransch sannolikheten att ett företag skall kunna fortsätta sin verksamhet. Man är nog idag försiktigare med banker än man kanske varit.
- Beroende på balansräkningens sammansättning samt branschens svårigheter med att attrahera nytt kapital.
- Det är i vissa branscher och svårare att bedöma fortsatt drift.

- Den slutliga bedömningen är densamma; om det finns väsentlig osäkerhet gällande bolagets förmåga till fortsatt drift. Så slutmålet är inte olika, däremot har olika verksamheter har olika affärslogik, vilket medför att olika variabler inverkar i olika branscher.
- av självklara skäl. varje bolag och verksamhet har sina möjligheter och rutiner för framtida bedömning. i tillägg påverkar givetvis finansieringsmöjligheter.
- Olika branscher har olika risk och känslighet.
- Kan vara så beroende på vilken typ av verksamhet det är. Om de tex har varulager som lätt sjunker i värde tex säsongbetonade varor så är risken större för problem med den fortsatta driften. Sedan beror det på vad bolaget har för planer med verksamheten framöver och hur trovärdig företagsledningen är
- Exempelvis har olika branscher olika risker
- Beror på hur bolaget är finansierat, helt med egna medel eller med stor extern upplåning, då man behöver ta ställning till lånevillkor (convenanter). Också beroende på om bolaget har fungerande och bra produkter eller om det är et forskningsbolag.
- Kan exempelvis avvika till följd av bransch, konjunktur cyklisk bransch etc.
- Vissa verksamheter är mer förutsägbara än andra
- Därför att verksamhetens art ställer olika krav på exempelvis tillgång till kapital etc
- Risker
- Bolagets storlek, vem som är ägare, vilka geografiska marknader de har affärer inom
- Behovet av kapital skiljer sig mellan olika branscher. Bedömning görs från fall till fall. I ett bolag med många ägare, extern styrelse mm är man försiktigare än i ett bolag som har en ägare, verksamheten nästintill vilande, inga banklån mm mmmm.
- Bedömningen av fortsatt drift måste utgå från företagets specifika omständigheter. Vilken verksamhet bolaget bedriver har stor inverkan på detta (ex vis om det finns realiserbara tillgångar, tillgångar som kan ställas som säkerhet eller hur snabbt bolaget kan ställa om och vid behov minska sina kostnader).
- T ex fastighetsbolag är beroende av externa lån och där finns lånevillkor uppställda. Jämfört med andra bolag är detta annorlunda. Vissa andra bolag har ju endast ett löpande kassaflöde att bedöma. Projektbolag, t ex byggprojekt är beroende av framtida finansiering för att kunna slutföra projekt.

Fråga 12. Görs bedömningar kring den fortsatta driften olika beroende på företagets storlek? Om ja!

- Storleken på företaget påverkar men det är naturligtvis endast en av många viktiga faktorer
- ett mindre bolag har ofta mindre risker som kan bli täcka av bolagets ägare.
- Ju enklare företag ju enklare analys
- Små fåmansföretag med mindre skuldposter som ändå går dåligt har emellanåt större möjlighet att justera resultat med exempelvis mindre löneuttag samt ev aktieägartillskott.
- I mycket små företag finns större möjligheter för ägaren att skjuta till pengar eller att ställa ut ett sådant löfte.
- Större organisationer medför vanligen mer komplexa bedömningar. Storleken på företaget kan både ha en positiv och negativ effekt på möjligheten att bedöma företagets möjlighet till fortsatt drift. Vid vikande lönsamhet och dåliga kassaflöden är det möjligheten att få kapital från ägare eller nya krediter från banker som avgör möjligheten till överlevnad, beroende på ägarbild finns olika möjligheter.
- Kan inte säkert säga, men min gissning är att det är lättare att anmärka på det i ett litet bolag. Å andra sidan behöver revisorn internt dokumentera mer av sina ställningstaganden i ett stort bolag för att inte få anmärkningar i efterhand.
- Ett litet fåmansbolag kan överleva genom mindre tillskott från aktieägaren t ex.
- Det blir större effekter för ett större företag
- Större bolag = fler ägare, fler i styrelsen, fler anställda, vilket gör att det finns fler åsikter om driften samt större risk att kostnaderna fortsätter på en "hög" nivå medans intäkterna försvinner.
- Jag skulle tro att bolag som är av allmänt intresse rönar större analys än bolag som saknar andra externa intressenter än ägaren.
- Ju större företag desto större revisionsrisk
- se ovan samt att det behövs stora insatser när det gäller hantering av personal förhandlingar med facket etc
- För mindre bolag med en aktieägare och inga väsentliga externa intressenter.
- Mindre företag är mer utsatta än större där det ofta finns moderbolag som kan ge garantier etc. Mindre bolag har ofta svårt med finansiering och om bankerna stramar upp sin kreditgivning kan det ge katastrofala följder på kort tid.
- Se ovan

- Kostnadsmassan i stora företag gör att det inte är lika enkelt att "överbrygga" en lågkonjunktur. I ett litet företag kan det räcka att aktieägaren själv får gå ned i lön för att klara att köra företaget vidare.
- Beroende bl a på om det finns möjlighet för aktieägarna att gå in med aktieägartillskott
- Krävs sannolikt en större osäkerhet om den fortsatta driften i större bolag.
- Ett större företag har oftare lättare att få ny finansiering
- revisorn måste alltid ta hänsyn till vilka som är användarna av ÅR & RB. Vilka kan lida skada av utebliven anmärkning. större bolag ev större skada.
- Ett mindre företag kan vara mer flexibelt.
- Överlevnadsförmågan i kronor och i tid blir ju olika. Dvs hur länge klarar sig bolaget vid en kris? Stora bolaget med större eget kapital och likviditet klarar sig naturligtvis bättre än ett med svagt eget kapital. Starka ägare påverkar också möjligheten till överlevnad.
- I likhet med ovan blir det olika från fall till fall oavsett bolagets storlek eller verksamhet.
- Mer vanligt att större företag kan ha olika former av kapitaltäckningsgarantier.
- Mindre bolag har svårare att vända en negativ trend
- Man måste se på varje företag hur mycket företaget tål i förluster etc innan kontrollbalansräkningssituation uppkommer. Kan ju finnas övervärden etc. I bolaget som ej syns i redovisningen.
- Arbetar i huvudsak med mindre och medelstora företag.
- Jag tror att finansieringssituation m m kan skilja sig åt för ett stort respektive ett litet företag. Ett stort företag är ofta inte beroende av en enda bankförbindelse t.ex.
- Större bolag har vanligtvis lättare att attrahera nytt kapital.
- I ett mindre företag kan det vara lättare och du kan direkt ha kontakt med samtliga ägare till bolaget och därmed enklare kunna ta ställning
- Ju större företag desto mer möjligheter finns att åtgärda fel och brister (längre stoppsträcka) Mindre bolag riskerar att slås ut fortare bland annat för att de ofta saknar ekonomiska medel och har inte så mycket att bromsa med (exempelvis personalnedskärningar).
- Stora företag kan allt annat lika förväntas ha lättare att anskaffa kapital

- Väldigt små företag har inte speciellt mycket fasta kostnader. Oftast är det endast ägaren och skattemyndigheten som har fordringar på bolaget. Huruvida bolaget kommer att drivas vidare eller ej beror då endast på huruvida ägaren som tillika oftast är den enda anställda i bolaget väljer att skjuta till medel eller ej. Normalt görs det i dessa fall endast en anmärkning om det egna kapitalet är förbrukat eller ej.
- Exempelvis i Minde företag kan det finans en mer tydlig huvudägare som kan ta på sig ägaransvar och finansiering
- Förhållandena kan vara mycket varierande. Jämför t.ex. ett nystartat företag med ett större företag som drivit verksamhet många år. Betr. fråga 13 nedan förutsätter ni (felaktigt) att det förhåller sig på visst sätt. Ruta för svaret "Nej" saknas t.ex. . Pga felaktiga antaganden från er sida vid utformningen av fråga 13 och 15, och pga att dessa frågor måste besvaras för att skicka enkäten, har jag därför svarat "Upplysning" i fråga 13 (men vill svara "Nej").
- Vet inte, bra fråga.
- Bedömningen av fortsatt drift måste utgå från företagets specifika omständigheter. Bolagets storlek är inte ointressant i detta avseende.

Fråga 16. Upplever Du att det är svårt att hålla en oberoende ställning vid granskning av den fortsatta driften? Om ja!

- Finns upprättade budgetar och prognoser så är det ju givetvis svårt att som utomstående "veta" bättre och man går då på "bolagets" linje.
- Ja, eftersom man indirekt påverkar omvärldens syn på företagets möjlighet att överleva.
- Vi har olika erfarenheter och "tro" på verksamheten ibland
- Man vill gärna tro att bolagets ledning har fallenhet för att leda bolaget...
- Bolaget har ofta en mer positiv syn på sin verksamhet och inte sällan möts man i dessa situationer av mycket "hausade" prognoser. I slutändan är det viktigt att vara överens om hur bilden ser ut. Det är inte att föredra att bolagets ledning, styrelse och revisorer har tre olika uppfattningar.
- man vill att företaget ska överleva.
- På grund av de konsekvenser detta uttalande sannolikt får i tveksamma fall.
- Jag försöker påverka ledningen i att se det positiva och styrkan i att självmant upplysa läsarna om eventuella problem. Detta kan även leda till att de ser saker klarare och vidtar åtgärder.

- Nej, det är alldeles klart vad man skall och måste göra, men situationen är, som jag sagt ovan, väldigt känslig och det gäller att veta att man har rätt när man skriver.
- Eftersom jag i så stor utsträckning är beroende av bolagets egna bedömningar
- i mindre företag finns ofta en optimism som kanske inte alltid kan vara verklighetsförankrad.
- Man är ju alltid orolig att man skall stjälpas bolaget i onödan. Skriver man negativt i revisionsberättelsen så kan det påverka krediter hos banken eller hos leverantörer och då blir det genast problem med den fortsatta driften. Många ggr när det är stora problem med resultatet i bolaget så drar det ofta ut på tiden med avlämnande med revisionsberättelsen, så det kan ha gått 7 mån på det nya verksamhetsåret, och om jag förstått rätt så skall revisorn uttala sig om 12 mån framåt från bokslutsdagen. då återstår det bara 5 mån på nya året. Jag hade en gång en klient som hade 3 förseningsavgifter och då var vi inne i 12:e månaden när jag skrev revisionsberättelsen och då skulle jag bara behöva uttala mig om bolaget skulle överleva den 12:e månaden ut, vilket jag diskuterade med vår rådgivare på FARSR.
- Dock svårigheter om oenighet finns med företagsledningen
- Det bör dock noteras att en bedömning i grund och botten grundar sig på en utvärdering av företagsledningens egen bedömning. Några objektiva bevis finns sällan att tillgå. Detta ska dock inte sammanblandas med en inskränkning av revisorns oberoende.

Fråga 17. Anser Du att det finns en väl utvecklad praxis angående bedömningen av fortsatt drift enligt RS 570? Motivera gärna!

- Bedömningen genomförs mot bakgrund av en mängd faktorer, som branschens utveckling, storleken på bolagets egna kapital, företagsledningens kompetens m m.
- Kan dock alltid utvecklas mer.
- Relativt ovanligt.
- se fråga 5
- Det är oftast individuella bedömningar i det enskilda fallet. Svårt för den enskilde revisorn att skaffa sig överblick vilka ställningstaganden som andra revisorer gjort när de gjort sina bedömningar.
- Svårt att bedöma.
- Jag har inte lusläst RS 570
- Vägledning i svåra frågor är br!

- vet inte tittar inte så mycket i rs utan ag tittar mest i abl och regler för obestånd sam betalningsansvar
- Pga att detta har fått fokus i och med finanskrisen är det inte ett område som sedan flera år har en väl utvecklad praxis. Dock tror jag att alla byråer ser över detta och försöker hjälpa sina revisorer med att utveckla normer och praxis, främst från revisionen 081231.
- vi synes i alla fall ha en enhetlig policy på vår byrå, när man går och diskuterar detta internt, så jag tror att åtminstone byråerna har egna policies, förhoppningsvis skiljer de sig inte åt särskilt mycket
- 12 månaders perspektivet från avgivande är centralt
- Jag tycker inte att "matter of emphasis" paragrafer används i tillräckligt stor utsträckning och jag tycker att i de fall de används är de ofta urvattnade och lite intetsägande.
- Det är en väldigt individuell bedömning och svårt att få fram en praxis.
- Bedömningen kan bli mycket individuell. Trovärdigheten hos företaget och dess
- Det situation som vi upplever nu är unik
- Jag tror att många revisorer tvekar precis som jag.
- Väldigt olika bland revisorer på byråerna. Min uppfattning är att de större byråerna oftare anmärker på detta.
- Det är ganska likartat hur dessa bedömningar görs mellan revisorer och byråer. Sedan är det ju en personlig fråga kring hur mycket information man tycker sig behöva för att göra sin bedömning.
- Jag tror att situationerna är så olika att det inte går att ha ett standardiserat sätt att hantera denna problematik.
- Stor försiktighet vad gäller att anmärka. Försöker alltid få kunden att beskriva exvis likviditetsbrister i förvaltningsberättelsen samt att ha täckning för kapitalet gm exvis nyemission el dy för att kunna fortsätta.
- Mycket upp till den enskilda revisorn
- Jag tror detta kan variera beroende på vilket nätverk den enskilde revisorn tillhör. Självt är jag lyckligt lottad som tillhör en storbyrå med tillgång till värderingsspecialister, organisationskonsulter, jurister och framförallt ett stort antal erfarna kollegor.

Fråga 18. Övriga kommentarer

- Jag har under min långa verksamma tjänstgöring i yrket haft förmånen att ha till allt väsentligt mycket stabila och ofta framgångsrika mindre företag, som har byggt upp en god och stabil ekonomi och därför haft resurser att klara resultatförsämringar eller haft förmågan att anpassa sig i en nedgång.
- Observera att jag arbetar på en av de större byråerna och främst med större bolag. Jag har besvarat frågorna ovan på utifrån hur vi agerat på de revisionsuppdrag jag medverkat, oavsett vem som skrivit under revisionsberättelsen. Oftast är det revisionsbyrån som är vald revisor och inte en personvald revisor. Jag anser att RS 570 i kombination med förändringar i relevanta lagar såsom Årsredovisningslagen bör införa ett krav på ett explicit uttalande från styrelsen om fortsatt drift i årsredovisningen i alla situationer, inte bara när tvivel finns. Detta krav finns när ett bolag utger ett prospekt enligt prospektförordningen.
- En fråga i tiden.
- Frågan om fortsatt drift kommer säkert att aktualiseras oftare framöver än som varit fallet det senaste decenniet
- Fråga 10 har jag tolkat som "är man försiktig med att anmärka på tvivel avseende fortsatt drift", vilket jag tror man är. Frågan kan tolkas som att revisorn vill vara försiktigt och hellre anmärker på detta än låter bli. En stor svårighet är att relatera till vad som hänt efter balansdagen och verkligen få med all information. Speciellt småbolag som är sena med sin redovisning till revisorn och man har begränsad kontakt med, kan säkert missas att det borde ha anmärkts på tvivel om driften.
- Observera att fortsatt drift underbygger värdering av ett flertal poster i BR, om fortsatt drift inte förväntas kunna ske kan avstyrkan av BR-poster aktualiseras. Att klienter uppfyller av finansiärer uppställda Convenants/Finansieringsvillkor har blivit ett viktigt område att revidera, om så ej sker har i princip krediterna förfallit och är "korta" varmed särskilda bedömningar kan krävas alt uppl. i FB.
- Jag har vid ett par tillfällen undvikit att göra en anmärkning genom att bolaget har visat att de genom ägarnas försorg garanterat finansieringen av företaget under de kommande 12 månaderna
- Vi ser ju nu i finanskrisen tecken att det är en mycket svår fråga att uttala sig om fortsatt drift. Det kan i princip endast bli fel. Om man inte gör uttalandet och bolaget går i kk, har man gjort fel. Om man gör uttalandet kan man försvåra för bolaget att klara sin kris och om man gör uttalandet och bolaget klarar sin kris är ju det fel också. Så det är mycket viktigt att revisorn i rb motiverar tydligt, varför han eller hon reserverar sig för den fortsatta driften, det kan möjligen ge (om den som läser rb begriper vad en läser) en relevant reaktion på reservationen.
- Lycka till med examensarbetet !

- Fortsatt drift är en svår bedömning och det finns i bakhuvudet att en felaktig bedömning om man tror att det är fara för fortsatt drift kan skada bolaget och tvärtom om man inte flaggar för att det kan vara fara för fortsatt drift så kan man skada andra intressenter
- Enkäten för begränsad med svarsalternativ. Svårt att svara ja eller nej på många frågor. Kan bli missvisande vid en sammanställning. T ex fråga 6 och 8 etc.
- Då jag de senaste 16 åren varit anställd vid RRV/Riksrevisionen har jag uteslutande reviderat aktiebolag, som är helägda av svenska staten. Förutsättningarna för dessa bolags fortsatta drift har inte varit beroende av den egna resultatförmågan, och deras respektive uppdrag har varit givet och garanterat av regeringen och ytterst av riksdagen. De frågeställningar som berörs av RS 570 har aldrig behövt analyseras djupare än så av vare sig företagsledning eller revisor. Jag tillhör därför inte de yrkesrevisorer som har erfarenhet av aktivt ställningstagande i relation till RS 570. Mina svar på frågorna skulle närmast kunna anges som: ET. Eftersom jag inte kan sända detta dokument utan att fylla i något alternativ har jag i de flesta fallen använt mig av svarsalternativet: Vet ej.
- Ert mail som Ni skickade till mig hamnade i mitt spamfilter. Det vara bara en slump att jag tittade igenom min mailbox och noterade Ert mail. Ett tips är att Ni ser över hur Ni skickar ut era mail (genom att t.ex. ange en rubrik) för att minska risken för att mailet skall hamna i spamfiltret och där inte bli lästa.
- Önskar resultatet tillsänt om möjligt!
- Ni gör vissa antaganden om verkligheten som är felaktiga/ofullständiga. Ni borde (bedömmer att så inte skett p g a ofullständigheterna ovan) ha konsulterat några erfarna revisorer innan ni fastställde enkätens utformning. I ingressen ovan avslutas med skrivelsen "vid bedömning av företaget.". Oklart om ni menar revisorns bedömning av företagets förutsättningar för fortsatt drift, eller revisorns bedömning av företagets bedömning eller kanske företagets egen bedömning av sin framtid.
- Fråga 13 saknas alternativet att man inte har gjort det och det går inte att skicka testet utan att fylla i frågan. Bortse från de svar jag har fyllt i på fråga 13.
- RS 570 ger egentligen ingen stor vägledning. I stort sett är det ens sunna förnuft som styr. Jag försöker få styrelsen att vara tydliga i årsredovisningen om det finns svårigheter. Dessutom ger jag en upplysning i revisionsberättelsen.